

Kotona Suomessa?

Kemin lyseon lukion maahanmuuttajakoulutuksen opiskelijoiden sijoittuminen työelämään ja jatkokoulutukseen.

Kaisu-Reeta Moilanen

Sosiaalialan koulutusohjelma
Yhteisö- ja perustuvatyö
Sosionomi (AMK)

KEMI 2013

ALKUSANAT

Opinnäytetyön työstäminen oli pitkä prosessi. Haluan kiittää Kemin lyseon lukion maahanmuuttajakoulutusta työn tarjoamisesta. Erityisen suuren kiitoksen haluan välittää Osallisena Suomessa – hankkeen entiselle projektikoordinaattorille Jaana Niskaselle. Yhteistyö Jaanan kanssa oli sujuvaa, rikastuttavaa ja hänen neuvot ja apu tuottivat hedelmiä työhön sekä tukivat omaa ammatillista kasvuani.

Opinnäytetyön tekeminen oli haastava prosessi ja paikoin myös yksinäistä puurtamista. Ilman Jaanan tukea ja opastusta työ ei olisi kantanut samalla tavalla. Yhteistyö Jaanan kanssa oli arvokasta kokemusta niin teoriaoppimisen, kuin myös käytännön toiminnan kannalta.

TIIVISTELMÄ

KEMI-TORNION AMMATTIKORKEAKOULU, Sosiaaliala

Koulutusohjelma:	Sosiaalialan koulutusohjelma
Opinnäytetyön tekijä(t):	Moilanen Kaisu-Reeta
Opinnäytetyön nimi:	Koti Suomessa. Missä työ? Kemin lyseon lukion maahanmuuttajakoulun opiskelijoiden sijoittuminen työelämään ja jatkokoulutukseen.
Sivuja (joista liitesivuja):	57 (5)
Päiväys:	3.11.2013
Opinnäytetyön ohjaaja(t):	Seppälä Leena, Vähänikkilä Raimo
Opinnäytetyön kuvaus ja tavoitteet:	<p>Opinnäytetyössäni olen tehnyt tutkimuksen Kemin lyseon lukion maahanmuuttajakoululle. Tutkimuksessa haluttiin selvittää mihin kotoutumiskoulutuksen vuosina 2010 – 2011 päättäneet maahanmuuttajat ovat sijoittuneet työelämän ja opintojen suhteen. Perehdyn myös maahanmuuttajien kotoutumiseen ja mitkä tekijät vaikuttavat kotoutumisen prosessiin.</p> <p>Opinnäytetyön teoreettinen ja käsitteellinen osuus:</p> <p>Teoriaosuudessa käsittelem maahanmuuttajien kotoutumista, pakolaisuutta, maahanmuuttoa Suomessa ja maahanmuuttajia Suomen työvoimana. Käsittelem opinnäytetyössä myös maahanmuuttajien kotoutumissuunnitelman eri vaiheita ja kotoutumiskoulutuksen polkuja ja esittelen opinnäytetyön yhteistyökumppanit.</p> <p>Opinnäytetyön metodologia:</p> <p>Tutkimusmenetelmänä käytin sekä kvalitatiivista että kvantitatiivista menetelmää. Aineisto on kerätty kirjekyselymenetelmänä. Tutkimusjoukoksi valittiin vuosina 2010 – 2011 Kemin lyseon lukion maahanmuuttajakoulun päättäneet oppilaat. Tutkimusjoukosta rajattiin otos, johon valittiin valitut kurssit päättäneet opiskelijat. Kyselymenetelmänä käytettiin kirjekyselyä. Kyselyjä lähetettiin 109 kappaletta ja vastauksia palautui 58 kappaletta, jolloin vastausprosentti oli 53,2%.</p> <p>Tulokset ja päätelmät:</p> <p>Valtaosa kyselyyn vastanneista oli jatkanut maahanmuuttajakoulun jälkeen jatkokoulutukseen ja työelämään. Käytyjen kurssien määrällä ei ollut selkeää merkitystä jatkoon sijoittumiseen nähden. Kyselyssä olleiden avoimien kysymysten vastauksissa tuli erityisesti esiin vastaajien arvostus maahanmuuttajakoulun opettajien antamaan opetukseen ja kotoutumisen tukemiseen.</p>
Asiasanat:	Maahanmuuttaja, kotoutuminen, kotoutumiskoulutus, monikulttuurisuus.

ABSTRACT

KEMI-TORNIO UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES, Social services

Degree programme:	Degree programme in Social services, Bachelor of social services
Author(s):	Moilanen Kaisu-Reeta
Thesis title:	At home in Finland? Kemin lyseon lukio immigrant education's students in working life and further education.
Pages (of which appendixes):	57 (5)
Date:	3.11.2013
Thesis instructor(s):	Seppälä Leena, Vähänikkilä Raimo
Thesis description:	<p>In my thesis I have done investigation to students who had finished studies in Kemin lyseon lukio immigrant education. Purpose of the thesis is to ascertain what students have started to do concerning to work and studies after finishing Kemin lyseon lukio immigrant education. I also get acquainted to what kind of process acculture is and what affects to that process.</p> <p>Theoretical and conceptual part:</p> <p>In Theoretical part I define the concepts as immigrations acculture, immigration in Finland, refugees, Immigrations as work force in Finland. I also define in theoretical part about different periods of social integrations and immigrant educations curriculums, and introduce cooperation partners of this thesis.</p> <p>Methodology in this thesis:</p> <p>As research method I used quantitative and qualitative methods. In material acquiring I used letter inquiry. For investigation group was chosen students who has finished studies from Kemin lyseon lukio immigrant education in years 2010-2011. From investigation group we defined sample who had studied specific courses. Letter inquiries was sended 109 pieces and 58 answered back. Response rate was 53,2%.</p> <p>Results and conclusions</p> <p>Majority of the investigation group who answered for the research were continued to studying or working. Number of courses they were studied in Kemin lyseon lukion immigrant education didn't seemed to have obvious difference comparably to where they were continuing after. In answers of open questions in letter inquiry you can see specially the respect that students had for teachers.</p>
Key words:	Immigrant, acculture, immigrant education, multiculturalism

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ.....	3
ABSTRACT	4
1 JOHDANTO	6
2 KÄSITTEET.....	8
2.1 Kotoutuminen	8
2.2 Pakolaisuus	11
3 MAAHANMUUTTO SUOMESSA JA KOTOAUTUMINEN.....	13
3.1 Maahanmuuton lukumääriä	13
3.2 Maahanmuuttajat Suomen työvoimana	13
3.3 Kotoutumiskoulutus	14
3.4 Kotoutumiskoulutuksen vaiheet ja opintopolut	16
4 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS.....	22
4.1 Kyselyssä käytetty tutkimusmenetelmä	22
4.2 Kirjekyselyn käyttö	23
4.3 Tutkimuksen kyselylomake	26
4.4 Empiirisen tutkimuksen toteutus ja tutkimuksen luotettavuus	26
4.5 Aineiston analysointi.....	28
5 TUTKIMUKSEN TOIMEKSIANTAJA JA PAKOLAISTYÖ KEMISSÄ	31
5.1 Kemin lyseon lukion maahanmuuttajakoulutus.....	31
5.2 Osallisena Suomessa – hanke	31
5.3 Pakolaistyö Kemissä	33
6 TUTKIMUSTULOKSET.....	34
7 POHDINTA.....	45
LÄHTEET	48
LIITTEET.....	51

1 JOHDANTO

Suomalainen kulttuuri ja sen myötä myös työympäristö monimuotoistuu koko ajan. Monikulttuurisuus näkyy ympärillämme kaikkialla. Olemme työelämässä usein tekemisissä vaihtuvien ihmisten kanssa. Sosiaalialalla jatkuvuus työssä olisi rakentavaa niin työntekijän, kuin asiakkaan kannalta. Vaikka asiakassuhde siirtyisi virkailijalta toiselle, olisi jokaiselle työntekijälle rikastuttavaa ja kehittävää tietää, mihin asiakkaan elämänpolku on johtanut. Tämä olisi yksi tapa kehittää ammatillista otetta ja työmenetelmiä sekä toisi omalle työlle vielä enemmän merkitystä nähdessä oman työn tuloksen.

Minulle tarjottiin opinnäytetyön aiheeksi Kemin lyseon lukion maahanmuuttajakoululta tutkimuksen tekemistä, jossa haluttiin selvittää vuosina 2010 ja 2011 Kemin lyseon lukion maahanmuuttajakoulun päättäneiden sijoittumista työelämän ja jatkokoulutuksen suhteen. Vastaavaa tutkimusta ei ole Kemin lyseon lukion maahanmuuttajakoulussa aikaisemmin tehty. Kotoutumiskoulutuksen tavoite on antaa opiskelijoille tarvittava kielitaito ja tieto suomalaisesta kulttuurista, jotta he voivat jatkaa eteenpäin joko jatkokoulutukseen taikka työelämään.

Kiinnostuin aiheesta, koska olen opinnoissani suuntautunut yhteisö- ja perusturvatyöhön sekä olen kiinnostunut monikulttuurisesta työstä. Halusin myös itse hyödyntää opinnoissani kansainvälisiä mahdollisuuksia ja suoritin opiskelijavaihdon ja työharjoittelujakson ulkomailla, mikä on tuonut näkökulmia monikulttuurisessa opiskelu- ja työympäristössä toimimiseen ja sen tuomiin haasteisiin.

Opinnäytetyön tutkimusmenetelmänä käytettiin kirjekyselyä. Kyselyn päätavoitteena oli selvittää, mihin opiskelijat ovat sijoittuneet työelämässä ja jatko-opinnoissa. Kyselyssä kysyttiin myös mitä kurseja opiskelijat olivat maahanmuuttajakoulussa suorittaneet. Kyselylomakkeessa kysyttiin taustakysymyksinä muun muassa vastaajan sukupuoli ja asumismuoto. Kyselyssä ei tarkasteltu vastaajien sosiaalisen elämän tilannetta muulla tavalla kuin kysymällä asuiko vastaaja yksin sekä asuuko vastaajan perhe Suomessa.

Opinnäytetyöni on kvantitatiivinen, eli määrällinen tutkimus, mutta siinä on myös kvalitatiivisen, eli laadullisen työn piirteitä. Työssäni tarkastelen kotoutumista sekä maahanmuuttajakoulussa tarjottavan kielen opetuksen opintopolkua. Tavoitteena oli kar-
toittaa koulun entisten oppilaiden tilannetta kyselytutkimuksen avulla. Samalla haluttiin

selvittää, mikä vaikutus oppilaiden käymien kurssien määrällä on ollut heidän jatkaessaan eteenpäin maahanmuuttajakoulun päättämisen jälkeen.

Kysely tehtiin lähettämällä kyselylomakkeet postitse, jossa oli mukana vastauskuori ja postimaksut valmiiksi maksettuna. Kyselylomaketta laadittaessa oli huomioitava suomenkielen kirjoitustyyli, jotta se olisi mahdollisimman selkeää ja helposti ymmärrettävää. Kyselyjä postitettiin 109 kappaletta ja vastauksia palautui 58 kappaletta.

2 KÄSITTEET

2.1 Kotoutuminen

Sopeutuminen uuteen kulttuuriin käynnistyy silloin kun maahanmuuttaja tulee uuteen maahan ja se jatkuu niin pitkään, kun muuttaja on suorassa kontaktissa isäntämaansa kanssa. Usein sopeutuminen alkaa siitä kun maahanmuuttaja oppii uutta kieltä sen verran, että hän kykenee toimimaan jokapäiväisissä tilanteissa, tutustuu asuinmaansa erilaisiin instituutioihin ja oppii niiden toimintatavat, mutta ei ole kuitenkaan menettänyt omaa etnistä identiteettiä. Onnellisimpia maahanmuuttajista ovat ne jotka sisäistävät ja löytävät kaksikulttuurisuuden, eli integroituvat uuteen yhteiskuntaansa. Integroituminen on tapahtunut silloin, kun muuttaja on sisäistänyt uuden asuinmaansa kulttuurin niin, että kykenee asumaan ja elämään siinä ilman ongelmia. Hän on kuitenkin pystynyt säilyttämään omasta kotimaastaan sen mikä on hänelle itselleen tärkeää ja hän voi jakaa sitä myös muille. Integroituminen uuteen asuinmaahan kestää useita vuosia ja se on helpompaa, mitä nuoremmalla iällä muutto tapahtuu ja mitä lähempänä uusi kulttuuri on kotimaan kulttuuria (Koppinen & Pollari 20 - 21.)

Suomessa on tullut voimaan uusi kotoutumislaki 1.9.2011. Lain uudistuksella oli tarkoitus vastata maahanmuuton tuomiin muutoksiin. Lain mukaan kotouttamisella tarkoitetaan maahanmuuttajan ja yhteiskunnan vuorovaikutuksellista kehitystä. Tämän tavoitteena on kehittää maahanmuuttajalle yhteiskunnassa ja työelämässä tarpeellisia tietoja ja taitoja niin, että maahanmuuttaja voi kuitenkin ylläpitää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Palveluissa jotka on kohdennettu lapsiin, tulisi huomioida vanhempien osallisuus lasten huoltajina. Erityisesti etenkin työvoima-, sosiaali- ja terveys- sekä sivistyspalveluissa on mahdollistettava tulkkien käyttö ja monikielisyys, sekä alkuvaiheessa tavallista tehokkaampi neuvonta ja ohjaus (Valtion kotouttamisohjelma 2012 – 2015, 14 – 15, hakupäivä 15.12.2012)

Tulevaisuudessa maahanmuutto on Suomessa yksi keskeisimpiä muutoksentekejiä. Suunniteltaessa yhteiskuntaa ja sen palvelujärjestelmää tämä tulisi huomioida. Suomessa voidaan vielä ehkäistä kaupunginosien eriarvoistuminen ja sen muodostamat vastakainasettelut. Olisi tärkeää, että kaikilla asuinalueilla olisi tarjota kohtuuhintaisia asuntoja, jotta eri kaupunginosat eivät leimautuisi. Olisi myös huomioitava, että asumistuen saajia ei ohjattaisi pelkästään valtion tukemiin vuokra-asuntoihin. Maahanmuuttajien

asunnottomuus on lisääntynyt etenkin pääkaupunkiseudulla. Usein maahanmuuttajat hakeutuvat pääkaupunkiseudulle muun muassa työmahdollisuuksien vuoksi. Suuremmissa kaupungeissa asuntojen kustannukset ovat korkeammat ja tarjontaa vähemmän, mikä ajaa usein majoittumaan tuttavien tai sukulaisten luokse. Tämä tarkoittaa usein poste restante -osoitetta ja puhutaan niin kutsutusta piiloasunnottomuudesta. Pääkaupunkiseudulla yli puolet maahanmuuttajapalveluita käyttävistä on asunnottomia (Valtion kotouttamisohjelma 2012 – 2015, 15 - 17, 22 – 24, hakupäivä 15.12.2012)

Yhteiskunnan eriarvoistuminen ja jakautuminen voi kohdistua erityisesti maahanmuuttaja- lapsiin ja nuoriin, mikä kohdistuu samalla koko yhteiskuntaan. Yhteisöllisyyden tukeminen maahanmuuttajien kotoutumisen tueksi on tärkeää koko yhteiskunnan hyvinvoinnille. Maahanmuuttajiin kohdistuva asenneilmapiiri on muuttunut viime vuosina kovemmaksi niin varhaiskasvatuksessa, sosiaalisessa mediassa kuin vapaa-ajan tilanteissa. Rassistiset kokemukset voivat jättää ihmisiin pitkäaikaisia jälkiä ja hidastaa kotoutumista. Erityisesti maahanmuuttajista somalilaista alkuperää olevat ihmiset ovat kokeneet paljon syrjintää. (Valtion kotouttamisohjelma 2012 – 2015, 15 – 17, 22, hakupäivä 15.12.2012)

Kotoutumislain tavoitteena on edistää maahanmuuttajien sopeutumista Suomeen sekä tukea heitä tulemaan aktiivisiksi osallisiksi suomalaista yhteiskuntaa. Alkuvaiheen toimenpiteisiin ja palveluihin kuuluu alkukartoitus, perustietojen antaminen, ohjaus ja neuvonta sekä kotoutumissuunnitelma, jossa voidaan järjestää kotoutumiskoulutuksen aloittaminen. Alkukartoituksessa tehdään alustavat arvioinnit maahanmuuttajan työllistymis-, opiskelu- ja kotoutumisvalmiuksista, sekä kielikoulutuksen taikka muiden kotoutumista edesauttavien palveluiden tarpeista. Alkukartoitukseen ovat oikeutettuja työttömät ja muut tilapäisesti toimeentulotukea saavat maahanmuuttajat ja se voidaan tehdä myös alkukartoitusta erikseen pyytävälle maahanmuuttajille, mikäli tämä arvioi olevansa sen tarpeessa. Alkukartoituksen toteuttamisesta vastaa työ- ja elinkeinotoimisto taikka kunta ja sen perusteella maahanmuuttaja ohjataan hänen tarvitsemiin palveluihin (opetushallitus 2012, 7.)

Maahanmuuton lisääntyessä monikulttuurisuus näkyy monikielisyudessa sekä arvojen ja tapojen kirjavuudessa osana suomalaista yhteiskuntaa. Kotoutumisprosessi edellyttää sitoutuvaa vuorovaikutuksellisuutta niin maahanmuuttajalta itseltään kuin myös vastaanottavalta yhteiskunnalta. Maahanmuuttajalle on tärkeää päästä hankkimaan tarvitta-

va suomen kielen taito mahdollisimman pian Suomeen muuttamisen jälkeen. Tarvittava tieto ja taito suomalaisessa yhteiskunnassa selviämiseen on tarjottava maahanmuuttajalle riippumatta muuton perusteesta. Kotoutumisen onnistumisen kannalta myönteinen ilmapiiri on merkittävä osassa. Kaikilla sektoreilla, etenkin työelämässä ja koulutuksessa, on yleisenä tavoitteena maahanmuuttajien osallisuuden lisääminen. Valtion kotouttamisohjelman painopisteiksi on nostettu yhteisöstä ja perheestä voimaa kotoutumiseen, maahanmuuttajien asema työmarkkinoilla, kotoutumiskoulutus, maahanmuuttajanaiset, lasten ja nuorten kotoutuminen, kansainvälistä suojelua saavien kuntaan sijoittaminen, väestöryhmien välisen myönteisen vuorovaikutuksen edistäminen ja kotouttamisen seuranta (Valtion kotouttamisohjelma 2012 – 2015, 4 – 6, hakupäivä 15.12.2012.)

Kotoutumiskoulutusta on kehitytty muun muassa Osallisena Suomessa - hankkeella. Hankkeen tulosten perusteella arvioidaan järjestelmän ja lainsäädännön muutostarpeita, jotta kaikille maahanmuuttajille voidaan turvata tehokkaammin heidän omaa tasoa vastaavan kielen ja yhteiskunnan sääntöjen opettelua. Maahanmuuttajanaisilla työttömyysaste on maahanmuuttajamiehiä korkeampi. Etenkin naiset, jotka ovat saapuneet Suomeen puolisoina ja lapsia kotona hoitavat äidit saattavat jäädä kokonaan ulkopuoliseksi kotoutumistoimista. Äidin syrjäytyessä suomalaisesta yhteiskunnasta vaikeuttaa tämä myös lasten kasvun tukemista osaksi yhteiskuntaa. Maahanmuuttajalapsset jäävät suomalaista väestöä huomattavasti useammin peruskoulun jälkeisten jatko-opintojen ulkopuolelle. Tähän koetaan syyksi pääasiassa puutteelliseksi koettu kielitaito (Valtion kotouttamisohjelma 2012 – 2015, 5 – 6, hakupäivä 15.12.2012.)

Varhaiskasvatusalan perusopintoihin tulisi sisällyttää myös opintoja, jotka lisäävät tietoa ja tämän myötä ymmärrystä eri kulttuureista ja kulttuurin merkityksestä maahanmuuttajataustaisen lapsen kehityksessä ja lapsen vanhempien kanssa toimimisessa. Varhaiskasvatussektorin kasvatustehtäviin tulisi myös lisätä maahanmuuttajataustaisia työntekijöitä, jotta monikulttuuristuvan yhteiskunnan haasteisiin kyetään vastaamaan (Valtion kotouttamisohjelma 2012 – 2015, 33, hakupäivä 15.12.2012.)

Usein maahanmuuttajat tulevat kulttuureista, joissa uskonto ja uskonnolliset yhteisöt ovat merkittävässä asemassa. Myös uudessa kotimaassa uskonnolliset yhteisöt voivat tarjota tukeaan, jotta maahanmuuttaja kotoutuu ja integroituu osaksi yhteiskuntaa. Suomessa kirkkoon kuuluvat yhteisöt tarjoavat apuaan maahanmuuttajille. Vaikka valtaosa Suomeen muuttavista maahanmuuttajista on kristittyjä lisää maahanmuutto uskonnolli-

sia vaihtoehtoja (Valtion kotouttamisohjelma 2012 – 2015, 18-19, hakupäivä 15.12.2012.)

Jokapäiväiset arkielämän tarpeet ovat kaikilla ihmisillä samat, tarvitsemme elääksemme ravintoa, vettä ja unta. Se millaiseksi arkielämä ja rutiinit muodostuvat, on paljon ympäristöstämme opittua. Jokapäiväinen arkielämä ei kärsi siitä vaikka elämään tulisi odottamattomia tapahtumia tai suuria elämänmuutoksia, koska ihminen on sopeutuvainen. Esimerkiksi lapsen syntyessä arkielämä muuttuu täysin ja tuo haasteita arkielämään, mutta pian lapsen hoito on osa päivittäisiä rutiineja (Janhonen-Abuquah 2010, 35 – 36, hakupäivä 22.10.2013.) Maahanmuuttajat saattavat muuttaa hyvin erilaisista olosuhteista Suomeen. Kotimaan jättäminen etenkin pakollisista syistä on henkisesti hyvin raskas koettelemus. On tärkeää saada nopeasti toimivat arjen rutiinit. Kotoutumisen kannalta on tärkeää säilyttää oma kulttuuri osana identiteettiä ja etenkin tämän vuoksi omat rutiinit ja esimerkiksi oman kulttuurin ruoka, yhteydenpito kotimaassa asuviin läheisiin ja kotimaan uutisten tietäminen tulisi säilyä osana arkielämää.

2.2 Pakolaisuus

Kautta aikojen ihmiset ovat liikkuneet maasta toiseen. Kotiseuduilla asumista ja sinne palaamista ovat estäneet sodat, luonnonkatastrofit ja vainot. Yhtä vanha ilmiö on pakolaisuus. Kuitenkin vasta 1900-luvulla on aloitettu keskitetyt toimet pakolaisten auttamiseksi ja pakolaistilanteiden kartoittamiseksi. Edelleenkin voimassa olevat kansainväliset pakolaissopimukset laadittiin toisen maailmansodan jälkeen, jolloin perustettiin YK:n pakolaisasiain päävaltuutetun virasto (UNHCR) hoitamaan Euroopan pakolaisongelmaa. Alun perin UNCHR perustettiin vain väliaikaiseksi elimeksi, mutta tänä päivänä se on tärkein kansainvälinen pakolaisten suojelusta vastaava järjestö. Eurooppalaisten osuus pakolaisista oli 1950-luvun alussa 65% (Hilasvuori & Mikkola 21-22.)

Genevessä heinäkuun 28 päivänä solmitun yleissopimuksen määrittely pakolaisuudesta:

”Kansainvälisen pakolaisjärjestön toimikautenaan tekemät päätökset, jotka rajoittavat pakolainen-käsitteen soveltamisalaa, eivät saa estää myöntämästä pakolaisen asemaa henkilöille, jotka täyttävät tämän artiklan 2 kohdassa

mainitut ehdot; 2) joka ennen 1 päivää tammikuuta 1951 sattuneiden tapaus-
ten vuoksi ja jolla on perusteltua aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi rodun,
uskonnon, kansallisuuden, tiettyyn yhteiskuntaluokkaan kuulumisen tai po-
liittisen mielipiteen johdosta, oleskelee kotimaansa ulkopuolella ja on kyke-
nemätön tai sellaisen pelon johdosta haluton turvautumaan sanotun maan
suojaan; tai joka olematta minkään maan kansalainen oleskelee entisen py-
syvän maansa ulkopuolella ja edellä mainittujen seikkojen tähden kykene-
mätön tai sanotun pelon vuoksi haluton palaamaan sinne” (finlex, 1968, ha-
kupäivä 25.9.2013.)

Suomessa pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanotto on kansainvälisesti mitattu-
na suhteellisen uusi ilmiö. Ensimmäiset suuret somalipakolaisryhmät saapuivat Suo-
meen 1990-luvun alussa, jolloin valtaosalle suomalaisia pakolaisuus tuli tutuksi. Suo-
meen on muuttanut pakolaisena vuosina 1973-2012 yhteensä 40 742 henkilöä. Tämä
tarkoittaa, että Suomessa asuvista vieraskielisestä väestöstä pakolaisia on vain murto-
osa (Suomen pakolaisapu 2012, hakupäivä 25.9.2013.)

3 MAAHANMUUTTO SUOMESSA JA KOTOUTUMINEN

3.1 Maahanmuuton lukumääriä

Vuonna 2011 Suomeen muutti ennätysmäärä ihmisiä. Suomeen muutti 28 250 henkeä ja Suomesta pois muutti 12 470 henkeä. Maahanmuuttoa oli 2 610 enemmän kuin vuonna 2010 ja maastamuuttoa 570 enemmän kuin vuonna 2010. Maahanmuuttajista Suomen kansalaisia oli 7 660 ja maastamuuttajista 9 190 (Tarkoma 2012. Hakupäivä 12.4.2012.) Aikaisemmin Suomesta muutettiin enemmän poissa ja Suomeen muuttajat olivat valtaosin paluumuuttajia ja heidän perheenjäseniä (Sisäasiainministeriö 2011, hakupäivä 17.11.2012) Vuonna 2011 Suomessa asui yhteensä 183 133 ulkomaan kansalaista. Enemmistö Suomessa asuvista ulkomaan kansalaisista on virolaisia (34 006 asukasta), venäläisiä (29 585 asukasta), ruotsalaisia (8 481), Somalialaisia (7 421). Suomeen tuli vuonna 2011 yhteensä 3 088 turvapaikanhakijaa, turvapaikan suhteen annettiin vuonna 2011 kielteinen päätös 1 890 hakijalle. Suomi vastaanotti vuonna 2011 yhteensä 1724 pakolaista (Tilastokeskus 2012, hakupäivä 17.11.2012). Suomessa asui vuonna 2000 noin 92 000 ja vuonna 2010 noin 168 000 ulkomaan kansalaista. Vuoteen 2020 Suomessa asuvien ulkomaan kansalaisten määrän on arvioitu nousevan noin 330 000 henkeen ja vuoteen 2030 noin 500 000 henkeen. Vielä 1990-luvulla valtaosa maahanmuuttajista tuli Suomeen humanitäärisistä syistä, mutta nykyään Suomeen muutetaan yhä useammin perhesiteen, työn ja opiskelun perusteella. Maahanmuuttajista yli puolet asuvat Helsingin alueella. Vuoden 2011 alussa Helsingin koko väestöstä 11% oli vieraskielisiä, Helsingin seudun kunnissa osuus oli noin 8,6% ja koko maassa noin 2,7% (Valtion kotouttamisohjelma 2012 – 2015, 4, 11, hakupäivä 15.12.2012.)

3.2 Maahanmuuttajat Suomen työvoimana

Maahanmuuttajien työttömyysluku on suuri. Erityisesti pakolaistaustaisten maahanmuuttajien asema työmarkkinoilla on usein epävakaa ja maahanmuuttajien työura muodostuu usein peräkkäisistä työ- ja työttömyysjaksoista. Naiset ovat yleisesti heikommassa asemassa työmarkkinoilla kuin miehet. Maahanmuuttajat eivät yleensä työllisty heidän koulutustaan vastaavaan työhön. Kuitenkin Suomessa asumisen ajan pidentyessä työllisyystilanne ja sukupuolten väliset erot tasoittuvat. Toimialoista maahanmuuttajia työllistää tilastojen mukaan erityisesti kaupan ala, liike-elämän palvelut, tutkimus ja

opetus sekä rahoitus-, vakuutus- ja kiinteistöala. Ammateista maahanmuuttajia työllistää eniten ravintolapalvelutyö, myyntityö, siivoustyö, sekä opetus- ja kasvatustyö. Yrittäjänä maahanmuuttajille tyypillisiä aloja tilastojen mukaan ovat asiantuntijapalvelut, tukkukauppa, päivittäistavarakauppa sekä ravintola-ala (Sisäasiainministeriö 2011, 14, hakupäivä 17.11.2012.) Maahanmuuttajien työttömyysaste on pitkään ollut lähes kolminkertainen verrattuna koko väestön työttömyysasteeseen. Maahanmuuttajien työttömyysaste oli kuitenkin aleneva 2000-luvun alkupuolelta vuonna 2008 alkaneeseen taantumiaan saakka. Huomioitavaa maahanmuuttajien työllistymisessä on se, että työllisyysaste kasvaa huomattavasti maassaoloajan pitkittyessä (Valtion kotouttamisohjelma 2012 – 2015, 11 – 12, hakupäivä 15.12.2012.)

Maahanmuuttajan työllistymiseen vaikuttaa myös työmarkkinatilanne maahanmuuton ajankohtana, kuinka kauan maassa on asunut, kansallisuus, sukupuoli, etninen tausta ja koulutustausta. Hyvin työssään menestyviä maahanmuuttajia tutkimusten mukaan yhdistää korkea koulutus, nuorena Suomeen muutto, hyvä Suomen kielen hallinta ja maahanmuuttajan esimiehenä toimivan henkilön hyvä toiminta. Pitkittäistarkastelujen tulokset näyttävät, että maahanmuuttajien työintegraatio edistyy, mutta hidasta vauhtia, silloin kun maahanmuuttajan maassaoloaika pidentyy. Maahanmuuttajan muuttaessa Suomeen ovat hänen tulonsa alussa kantaväestön tuloihin verrattuna huomattavasti pienemmät, mutta ne suurenevät melko nopeasti. Maahanmuuttajan tulot eivät kuitenkaan pitkällä aikavälilläkään yleensä yllä samalle tasolle kantaväestön tulojen kanssa. (Sisäasiainministeriö 2011, 15, hakupäivä 17.11.2012.)

3.3 Kotoutumiskoulutus

Kotoutumissuunnitelman on tarkoitus ohjata ja tukea maahanmuuttajaa erityisesti kotoutumisen alkuvaiheessa, jotta hän löytää tarvitsemansa palvelut. Kotoutumissuunnitelmaan ovat oikeutettuja työttömät ja muuten kuin tilapäisesti toimeentulotukea saavat maahanmuuttajat tai jos maahanmuuttajan arvioidaan alkukartoituksen perusteella tarvitsevan suunnitelmaa kotoutumisen edistämiseksi. Kotoutumissuunnitelman kunta tekee joko yksin tai yhdessä työ- ja elinkeinotoimiston kanssa. Maahanmuuttajan kanssa sovitaan yhdessä kotoutumista edistävästä palveluista, jotka tukevat häntä hankkimaan

suomen taikka ruotsin kielen taidon sekä muita työelämässä ja yhteiskunnassa tarvittavia tietoja ja taitoja (opetushallitus 2012, 7-8, hakupäivä 12.2.2012.)

Kotoutumiskoulutus on suunnattu oppivelvollisuusiän ylittäneelle maahanmuuttajalle ja se järjestetään yleensä työvoimapolitiittisena aikuiskoulutuksena, mutta voidaan suorittaa myös omaehtoisena opiskeluna. Työttömät ja työttömyysuhan alla olevat maahanmuuttajat voivat osallistua työvoimapolitiittisena koulutuksena järjestettävään kotoutumiskoulutukseen. Työssä olevat maahanmuuttajat voivat hakea kotoutumiskoulutukseen tietyin ehdoin. Omaehtoiseen koulutukseen voi hakea maahanmuuttaja oman tilanteensa mukaan. Siitä tulee kuitenkin sopia työ- ja elinkeinotoimiston kanssa kotoutumissuunnitelmaa tehtäessä ennen opintojen alkua sellaisissa tilanteissa, joissa opiskellaan kotoutumistuella (opetushallitus 2012, 8, hakupäivä 12.2.2012.)

Kotoutumiskoulutukseen kuuluu suomen taikka ruotsin kielen opetusta, sekä opetusta joka edesauttaa maahanmuuttajan pääsyä työelämään ja jatkokoulutukseen. Kotoutumiskoulutukseen sisältyy myös yhteiskunnallisia, kulttuurisia ja elämänhallintaan edistävien tietojen opettelua. Kotoutumiskoulutuksen kielellisenä tavoitteena on, että maahanmuuttaja saavuttaa suomen taikka ruotsin kielessä toimivan peruskielitaidon. Jos oppivelvollisuusiän ylittäneelle maahanmuuttajalle järjestetään jotain muuta koulutusta, noudatetaan kyseisen koulutuksen opetussuunnitelmaa (opetushallitus 2012 8, hakupäivä 12.2.2012.)

Kotoutumiskoulutus turvaa Suomen perustuslain nojalla maahanmuuttajille tasa-arvoiset ja yhdenvertaiset oikeudet. Tasa-arvo koulutuksen näkökulmasta tarkoittaa alueellista ja sukupuolten välistä tasa-arvoa sekä koulutukseen osallistuvan taloudellisesta asemasta taikka muista henkilökohtaisista ominaisuuksista riippumatonta tasa-arvoa. Yhdenvertaisuuslaki kieltää syrjimistä ketään iän, etnisen taikka kansallisen alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden, sukupuolisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Elämän ja ihmisoikeuksien kunnioitus, sekä pyrkimys hyvyyteen, totuuteen ja inhimillisyyteen on kotoutumiskoulutuksen arvoperusta. Koulutus ehkäisee syrjäytymistä sekä edistää yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta (Opetushallitus 2012, 10, hakupäivä 12.2.2012.)

Kotoutuminen on laaja käsite, joten sen tutkiminen tulisi pirstaloida eri osa-alueisiin totuudenmukaisen käsityksen saamiseksi. Maahanmuuttajien kotoutumisesta ei ole tehty pitkittäistutkimusta Suomessa, vaikka sille olisi tarve 1990-luvulla alkaneen maahanmuuton vilkastumisen vuoksi. Pitkittäistutkimukselle ei ollut vielä 1990-luvulla maahanmuuttotutkimukseen erikoistuneita tutkijoita tai tutkimusryhmiä. Kattavalla pitkittäistutkimuksella voidaan tarkastella kotoutumisen eri vaiheita, josta voidaan selvittää mistä putoaminen ja syrjäytyminen eri kotoutumisen vaiheessa voi johtua ja millä sitä voidaan ehkäistä mahdollista myöhempää työllistymistä ajatellen. (Perhoniemi & Jasinskaja-Lahti 2006 20.)

Aino Lääkkölä on tehnyt vuonna 2008 ”Ilman työtä en tunne itseäni ihmiseksi” Maahanmuuttajien työllistymisintegraation esteet Kemi-Tornion alueella –tutkimuksen (Lääkkölä 2008, hakupäivä 12.2.2012). Kielitaidon merkitystä maahanmuuttajien työllistymisessä on tutkittu muun muassa tutkimuksessa: Kielikoulutus maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksessa, tavoitteet, toteutus ja hallinnollinen yhteistyö (Kyllönen ym. 2009, hakupäivä 12.2.2012). Tutkimusten perusteella maahanmuuttajien työllistymisen kannalta kielitaito ja koulutuksen merkitys on suurin merkittävä tekijä (Lääkkölä 2008, hakupäivä 12.2.2012.)

Maahanmuuttajan kotoutumiseen ja työllistymiseen Suomessa vaikuttavat maahanmuuttajan oma asenne, mutta myös häntä ympäröivä yhteiskunta ja yhteisöt joissa hän elää. Maahanmuuttajien työllistyminen on hyvin vaikeaa ja etenkin työllistymisen alussa maahanmuuttaja tarvitsisi eri viranomaisten tukea ja sosiaalisia kontakteja. Tällä hetkellä viranomaisten ja maahanmuuttajien yhteistyö on vähäistä (Lääkkölä 2008, hakupäivä 12.2.2012.)

3.4 Kotoutumiskoulutuksen vaiheet ja opintopolut

Ennen kotoutumiskoulutuksen aloittamista opiskelijalle kuuluu tehdä kotoutumislain mukainen alkukartoitus. Alkukartoituksessa selvitetään työllistymis-, opiskelu- ja muut kotoutumisvalmiudet sekä kielikoulutuksen ja muiden kotoutumista edistävien palvelujen tarpeet. Alkukartoitus tehdään työ- ja elinkeinotoimiston toimesta ja se tulee tehdä ennen kotoutumissuunnitelman laatimista. Lähtötason arvioinnin avulla opiskelija voidaan ohjata hänen tarpeitaan vastaavalle opintopolulle, moduuliin ja opetusryhmään. Myös opiskelijan henkilökohtaisen opetussuunnitelman laatimisessa hyödynnetään läh-

tötason arvioinnin tuloksia. Lähtötason arvioinnissa opiskelijan luku- ja kirjoitustaito selvitetään latinalaisin aakkosin. Arvioinnissa kartoitetaan myös opiskelijan aikaisempi opiskelu- ja työkokemus, nykyinen elämäntilanne sekä opiskelijan omat toiveet työllistymisen ja koulutuksen suhteen. Tiedonkeruumenetelmänä käytetään opiskelijan haastatteluja sekä erilaisia kartoituksia (Opetushallitus 2012, 13 - 14, hakupäivä 12.2.2012.)

Kotoutumiskoulutuksen peruspolku on suunnattu opiskelijoille, joilla on toiminnallinen luku- ja kirjoitustaito latinalaisin aakkosin sekä perusvalmiudet opiskelemiseen. Opiskelija on opiskellut vähintään yhtä vierasta kieltä aikaisemmin ja hänen tavoitteena on työllistyä tai suunnata ammatilliseen koulutukseen (Opetushallitus 2012, 14, hakupäivä 12.2.2012.)

Hitaasti etenevien polun opiskelijoilla on puutteelliset opiskeluvalmiudet joko oppimisen hitaudesta johtuen tai elämäntilanteesta johtuvien tekijöiden vuoksi. Opiskelijan luku- ja kirjoitustaito latinalaisin aakkosin on tyydyttävä tai harjaantumaton. Kurssin tavoitteena on suunnata työelämään tai ammatilliseen koulutukseen (Opetushallitus 2012, 14, hakupäivä 12.2.2012.)

Nopeasti etenevien polun opiskelijoiden luku- ja kirjoitustaito latinalaisin aakkosin on sujuvaa, valmiudet itsenäiseen opiskeluun ovat erinomaiset ja he ovat tottuneet opiskelemaan kieliä. Nopeasti etenevien polun opiskelijoilla on ennestään korkeakoulutus tai kokemusta akateemisesta opiskelusta. Kurssin tavoitteena on opiskelijan työllistyminen akateemiseen ammattiin tai oman alan täydennyskoulutus (Opetushallitus 2012, 14, hakupäivä 12.2.2012.)

Oppilaalla on mahdollisuus vaihtaa opintopolkua, mikäli se tukee paremmin hänen oppimistaan. Vaihtamisen mahdollisuutta pohditaan ohjauskeskustelussa yhdessä ohjaajan kanssa. Kotoutumiskoulutuksessa tulee ottaa huomioon erityisryhmät kuten luku- ja kirjoitustaidon koulutuksen käyneet ja heidän oppimistaan tulee tarvittaessa tukea esimerkiksi erityistuen avulla. Opiskelijoiden kotoutumisen tukemista huomioidaan myös elämänhallinnan näkökulmasta (Opetushallitus 2012, 14, hakupäivä 12.2.2012.)

Seuraavaksi esittelen Kemin lyseon lukion maahanmuuttajakoulutuksessa Kurssit jakautuvat suomen kielen alkeisryhmään ja kotokoulutukseen. Suomen kielen alkeet ABC 1

ja ABC 2 kurssien kohderyhmänä ovat luku- ja kirjoitustaidottomat aikuiset maahanmuuttajat, jotka kuuluvat kotoutumislain piiriin. Alkeiskursseilla opitaan luku- ja kirjoitustaidon perusteet sekä suomen kielen alkeet ja opiskelijaa tuetaan myös kotoutumisessa (Kemin lyseon lukion maahanmuuttajakoulutus, hakupäivä 24.10.2012.)

A1.3 -kurssi on kielitaidon alkeiden hallinta. Kurssin kohderyhmänä ovat maahanmuuttajat, joilla on luku- ja kirjoitustaito omalla äidinkielellään sekä tuntevat latinalaisen kirjoitusjärjestelmän. Koulutuksen tavoite on tukea maahanmuuttajan kotoutumisprosessia sekä kielitaidon tavoitteena suomen kielessä eurooppalaisen viitekehyksen mukainen kielitaso A 1.3, toimiva alkeiskielitaso, mikä vastaa Yleisten kielitutkintojen taitotasoa 1. Tämän tason hallitessaan maahanmuuttajaa kykenee toimimaan arkielämän tilanteissa suomen kielellä, sekä kykenee itsenäisiin ratkaisuihin omaa elämäänsä koskevissa päätöksissä (Kemin lyseon lukion maahanmuuttajakoulutus, hakupäivä 24.10.2012.)

A1.2 arkisuomea –kurssi. Kohderyhmänä ovat maahanmuuttajat, jotka tarvitsevat Suomeen kotoutumisen, jatko-opintojen ja työllistymisen vuoksi suomen kielen lisäopetusta ja/tai työelämään tutustumista. A2.1 –kurssille pääsy edellyttää A1.3 –kurssin suorittamista. Kurssin tavoite on tukea maahanmuuttajan kotoutumista, sekä kielitavoitteena on saavuttaa eurooppalaisen viitekehyksen mukaisen taitotason A2.1, peruskielitaidon alkuvaihe. Tämän saavuttaessaan maahanmuuttaja kykenee itsenäisesti arkisiin asiointitilanteisiin, sekä asioimaan yleisissä palveluissa (Kemin lyseon lukion maahanmuuttajakoulutus, hakupäivä 24.10.2012.)

Työelämän suomea A2.2 –kurssi.

Kohderyhmänä ovat maahanmuuttajat, jotka tarvitsevat Suomeen kotoutumisen, jatko-opintojen ja työllistymisen vuoksi suomen kielen lisäopetusta ja/tai työelämään tutustumista. A2.2 –kurssille pääsy edellyttää A1.3 –kurssin suorittamista. Kielitaidollisena tavoitteena on eurooppalaisen viitekehyksen mukainen taitotaso A2.2, kehittyvä peruskielitaito, mikä vastaa Yleisten kielitutkintojen taitotasoa 2. Tämän saavuttaessaan maahanmuuttaja kykenee ymmärtämään melko paljon tuttua yleiskielistä puhetta arki- ja työelämän tilanteissa. Kurssin tavoitteena on yhteiskunnallisen toiminnan eri mahdollisuuksiin tutustuttaminen, sekä suomalaisten ammattien ja niiden vaatimuksien tunteminen, sekä kielitaidon merkitys työ- ja vuorovaikutustilanteissa (Kemin lyseon lukion maahanmuuttajakoulutus, hakupäivä 24.10.2012.)

Opiskelu- ja työelämän suomea B1.1 –kurssi.

Kohderyhmänä ovat maahanmuuttajat, jotka tarvitsevat Suomeen kotoutumisen, jatko-opintojen ja työllistymisen vuoksi suomen kielen lisäopetusta ja/tai työelämään tutustumista. Kurssille pääseminen edellyttää kielitaidon tasoa A2.2 (S2). Kurssin tavoitteena on tukea kotoutumista, kielitaidollisena tavoitteena on saavuttaa eurooppalaisen viitekehysten mukainen taitotaso B1.1, toimiva peruskielitaito. Tämän saavuttaessa maahanmuuttaja kykenee toimimaan tavallisissa suullisissa sekä kirjallisissa kielenkäyttötilanteissa kohtalaisesti niin työssä, kuin vapaa-aikana. Tukea saadessaan opiskelija kykenee käytännönläheiseen työhön sekä ammatillisiin opintoihin. Opiskelija osaa hakeutua omaehtoiseen koulutukseen, ymmärtää kielitaidon merkityksen työelämässä, tuntee omat mahdollisuutensa Suomen työmarkkinoilla ja yrittäjänä (Kemin lyseon lukion maahanmuuttajakoulutus, hakupäivä 24.10.2012.)

Suomen kielen jatko-opinnot B1.2/B2.1

Kohderyhmänä ovat maahanmuuttajat, jotka tarvitsevat Suomeen kotoutumisen, jatko-opintojen ja työllistymisen vuoksi suomen kielen lisäopetusta ja/tai työelämään tutustumista. Kurssille pääseminen edellyttää kielitaidon tasoa B1.1. Kurssin tavoitteena on tukea kotoutumista ja kielitaidollisena tavoitteena on saavuttaa eurooppalaisen viitekehysten mukainen taitotaso B1.2 sujuva peruskielitaso. Opiskelijat voivat saavuttaa myös taitotason B2.1 joka on itsenäisen kielitason perustaso. Kielitason tavoitteena on ymmärtää sekä suullisissa, että kirjallisissa kielenkäyttötilanteissa asian pääkohdat, asenteen, muodollisuusasteen ja tyylin. Opiskelijan suomen kielen sanavarasto on laaja ja hän osaa tuottaa vaativia lauserakenteita selkeän sidosteisen tekstin laatimiseksi. Tavoitteena on, että opiskelijalla on valmiudet opiskella tutkintoon johtavassa koulutuksessa ja menestyä suomalaisessa työelämässä (Kemin lyseon lukion maahanmuuttajakoulutus, hakupäivä 24.10.2012.)

Työelämäjakson kohderyhmänä ovat maahanmuuttajat, jotka tarvitsevat lisää tietoa ja kokemusta suomalaisesta työelämästä oman tulevaisuutensa suunnitteluun. Työelämäjakso on osa kotokoulutusta ja sen pääsyvaatimuksena on kielitaidon taso A2.2 (S2). Jakson tavoitteena on opiskelijan työelämäsuunnittelun selkeytyminen työllistymällä työelämäjakson päätyttyä harjoittelupaikkaan tai hakeutuminen alan ammatilliseen koulutukseen. Kielitaidollisena tavoitteena on ammattisanaston oppiminen ja opiskelijan itsearviointi oman kielitaitonsa riittävydestä työyhteisön käytännön tilanteissa. Kotou-

tumiseen kuuluvaan työelämäjakson järjestämiseen on eri vaihtoehtoja opiskelijan elämäntilanteesta riippuen. (Kemin lyseon lukion maahanmuuttajakoulutus, hakupäivä 24.10.2012.) Tänä päivänä Kemin lyseon lukion maahanmuuttajakoulutukseen kuuluu osana opetussuunnitelmaa kieli- ja työpajakoulutus, mikä tukee oppimista käytännön työelämän kautta. Kieli- ja työpajakoulutus on kehitetty Osallisena Suomessa – hankkeessa. Kieli- ja työpajakoulutuksesta kerron opinnäytetyössä myöhemmin.

Kotoutumiskoulutuksen yhteisön erityispiirre on monikulttuurisuus ja monikielisyys. Jotta monikulttuurisen yhteisön rakentaminen onnistuu, on edellytyksenä koko yhteisön sitoutuminen moniarvoisuutta tukeviin toimintatapoihin ja sen käytänteisiin.

Koulutusta järjestettäessä otetaan huomioon oppimisympäristöön sekä psyykkisesti, että teknisesti vaikuttavat tekijät. Psyykkiseen oppimisympäristöön vaikuttavia tekijöitä ovat oppilaitoksen johtamiskulttuuri, rakentava kyseenalaistaminen, opettajien ja oppilaiden motivaatio sekä sitoutuminen, yhteisöön kuuluvien jäsenten vaikuttamismahdollisuudet, konfliktien sieto ja niiden ratkaisukyky sekä yhteisön jäsenten yhteistyö ja yhteiset tapahtumat. Tekniseen oppimisympäristöön vaikuttavia tekijöitä ovat opiskelutilojen ja välineiden mahdollistaminen monipuolisten opiskelumenetelmien ja työtapojen käyttöön (Opetushallitus 2012, 17-18, hakupäivä 12.2.2012.)

Opiskeluun sisällytetään ryhmätyöskentelyä ja opettaja kannustaa opiskelijoita yhteistyöhön, mikä valmentaa työelämää varten. Vertaistuki ja ryhmän tuki tukevat opettajan lisäksi opiskelijoiden oppimista. Opiskelijoiden tulisi oppia tiedonhaunmenetelmät, sekä tieto – ja viestintätekniikan käytön muun muassa palvelujen yhteydessä. Samalla mahdollistetaan oppimisympäristön laajentaminen oppilaitoksen ulkopuolelle. Opiskelun osana voidaan käyttää myös verkko-opetusta (Opetushallitus 2012, 17. Hakupäivä 12.2.2012.)

Opiskelijan kanssa käydään ohjauskeskusteluja, jossa käsitellään hänen ammatillista osaamista ja osaamisen kehittymisen tarpeita. Opiskelijan ammatillinen osaaminen arvioidaan työelämäjaksolla. Opiskelijalle ohjausta antavilla henkilöillä tulee olla kattava käsitys siitä, millainen on oman alueen työllisyystilanne sekä alueen työ- ja harjoittelupaikat ja yhteydet työelämään (Opetushallitus 2012, 22, hakupäivä 12.2.2012.)

Ammatillinen ohjaus antaa opiskelijalle tiedot, jonka avulla hän voi tehdä hänelle ammatilliset tavoitteet sisältävän pitkän aikavälin jatkosuunnitelman sekä tavoitteeseen pääsemiseksi tarvittavien lähitulevaisuuden toimenpiteiden suunnitelman.

4 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

4.1 Kyselyssä käytetty tutkimusmenetelmä

Jotta tutkimus käynnistyy, on sillä valmiiksi jokin tarkoitus tai tehtävä mikä ohjaa sopivan tutkimusstrategian valintaan. Tutkimuksen tarkoitusta määritellään yleensä neljän kuvailun perusteella; kartoittava, selittävä, kuvaileva tai ennustava. Tutkimukseen sisältyy yleensä enemmän kuin yksi kuvaileva piirre ja piirteet voivat muuttua tutkimuksen edetessä (Hirsijärvi ym. 1997, 137 - 138.)

Kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus ja kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus, ovat vaikeita rajata tarkasti toisistaan. Vaikka kvalitatiivinen tutkimus tarkastelee merkityksiä ja kvantitatiivinen tutkimus numeroita ja määriä, niiden ei ole tarkoitus olla vastakkaisia vaan molemmat suuntauksat ovat riippuvaisia toisistaan. Tutkimusta suunniteltaessa on tärkeää miettiä, mikä menettely tuo parhaiten selkeän vastauksen ongelmiin ja valita sen perusteella käytettävä metodi. (Hirsijärvi ym. 1997, 136 - 137.)

Kvantitatiivinen tutkimusmenetelmä on paljon käytetty sosiaali- ja yhteiskuntatieteissä. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa on tärkeää suunnitella tarkoin aineiston keruu, jotta se on mitattavissa määrällisesti eli numeerisesti. Ennen varsinaista aineiston keruuta on laadittava tutkimuksen viitekehys. Kvantitatiivisen tutkimuksen viitekehys muodostuu aikaisemmin tehtyihin tutkimuksiin ja teorioihin perehtymisestä, käsitteiden määrittelystä, aineiston keruun suunnitelmasta ja otannan määrittelystä. Valituista tutkittavista henkilöistä määritellään perusjoukko, josta valitaan otos. Muuttujat muunnetaan taulukkomuotoon ja aineisto kirjataan tilastollisesti käsiteltäväksi. Yleisimpiä tutkimusmenetelmiä ovat kokeelliset menetelmät eri muotoineen ja survey-tutkimukset (Hirsijärvi ym. 1997, 139 – 140, 191.)

Käsitteiden määrittely tieteellisessä tutkimuksessa on olennaisen tärkeää lopputuloksen laadun kannalta. Tutkimuksessa käytetyt käsitteet eroavat abstraktiotasoltaan toisistaan. Ajallisiin ja paikallisiin asioihin liittyvät käsitteet ovat konkreetteja käsitteitä. Käsitteet jotka eivät ole sidonnaisia aikaan tai paikkaan ovat teoreettisia käsitteitä. Tieteellisessä tutkimuksessa on aina pyrkimyksenä käsitteellistää tutkittavat ilmiöt, jotta voimme hahmottaa asiat teoreettisella eli yleisellä tasolla. Käsitteiden laatiminen on tutkijalle yleensä haastavaa eikä niitä tulisi mennä muuttamaan muulloin, kuin jos uusi käsite

todetaan selvästi paremmaksi. Myös tähän vaikuttaa tutkimuksen tarkka rajaaminen ja käsitteiden soveltuminen tutkimuskohteeseen ja tutkimusongelmaan. Yhdessä tutkimuksessa ei ole yleensä useita teoreettisia käsitteitä (Hirsijärvi ym. 1997, 146 – 157.)

Opinnäytetyössäni tehty kysely on kvantitatiivinen. Kyselyssä haluttiin mitata määrällisesti mihin vastaajat ovat sijoittuneet työelämässä ja mitä kursseja vastaajat ovat käyneet. Vastausvaihtoehdot oli annettu valmiiksi. Teoriaosuudessa kerroin kotoutumisesta ja kotoutumiskoulutuksen sisällöstä.

Kyselyn tavoitteena oli saada tietää mihin kukin vastaaja oli sijoittunut työelämän suhteen, mitä kursseja he olivat Kemin lyseon lukion maahanmuuttajakoulussa käyneet ja millainen heidän asumismuotonsa oli. Kyselylomakkeessa oli yksi avoin kysymys jossa haluttiin tietää, kokiko vastaaja maahanmuuttajakoulun auttaneen häntä elämään Suomessa. Tiedonkeruumenetelmänä käytettiin kyselylomaketta, joka postitettiin tutkimusjoukolle. Kyselylomakkeen mukana lähetettiin vastauskuori, jossa oli osoite valmiina sekä postimaksu maksettuna. Kysely toteutettiin lähettämällä kyselykirje postitse 109 maahanmuuttajakoulun oppilaalle, jotka olivat päättäneet opiskelun vuosina 2010 – 2011 ja vastauksia palautui yhteensä 58 kappaletta, jolloin vastausprosentti oli 53,2 %.

Kirjeitse tehtyyn kyselyyn päädyttiin sen vuoksi, että arviomme mukaan kaikilla maahanmuuttajilla ei välttämättä ollut käytössä sähköpostiosoitetta ja heidän sähköpostiosoitteita ei ollut saatavilla. Myös puhelinnumerot olivat saattaneet vaihtua, joten puhelimitse ei olisi tavoittanut yhtä suurta kohderyhmää ja se olisi ollut vaikeampi toteuttaa.

4.2 Kirjekyselyn käyttö

Kyselylomakkeella tehtävä tutkimus on yksi perinteisimpiä tutkimuksen aineistonkeruumenetelmiä. Viimeisen 20 – 30 vuoden aikana kyselylomakkeen käyttö ihmisiin liittyvissä tutkimuksissa on ollut laskussa, koska laadullinen tutkimus ja muut niin sanottu pehmeämmät tutkimusmenetelmät ovat olleet tutkimuskentällä suosiossa. Kyselylomaketutkimus ei tarkoita ainoastaan postitse lähetettyä kyselylomaketta, vaan sen muoto vaihtelee kohderyhmän ja kyselyn tarkoituksen mukaan. Selvin ero kyselylomaketta käytettävissä tutkimusaineiston keruumenetelmissä on se, onko tutkija läsnäolijana

paikalla, valvooko joku muu aineistonkeruuta vai toimiiko vastaaja itsenäisesti kyselylomakkeen mukana tulevien ohjeiden pohjalta. Aineistonkeruu voi tapahtua ryhmälle samaan aikaan tai yksittäisille henkilöille (Aaltola & Valli, 2010, 103.)

Kysymysten muotoilemisessa tulee olla huolellinen, koska kysymykset luovat pohjan koko tutkimuksen onnistumiselle. Kysymysten huolimaton tekeminen aiheuttavat eniten virheitä tutkimusten tekemisessä. Mikäli vastaaja ei ymmärrä kysymystä samalla tavalla kuin tutkija on sen tarkoittanut, tutkimustulokset vääristyvät. Kyselyssä käytettävissä sanamuodoissa tulisi olla tarkka, kysymykset eivät saisi olla johdattelevia ja niiden tulisi olla yksiselitteisiä. Tutkimuskysymysten rakentaminen lähtee siitä, mitä tutkimuksella halutaan tavoitella ja mikä on tutkimusongelma. Yleensä kyselylomakkeen ensimmäiset kysymykset ovat niin kutsuttuja taustakysymyksiä, joilla tiedustellaan esimerkiksi vastaajaan ikää, sukupuolta ja koulutusta. Taustakysymysten on myös samalla tarkoitus toimia lämmittelykysymyksillä itse aiheeseen. Taustakysymykset toimivat myös yleensä selittävinä muuttujina, tutkittavaa asiaa tarkastellaan taustakysymysten suhteen. Taustakysymyksiä seuraa helpot kysymykset ja mikäli kysymyksissä on arkoja aiheita, ne tulevat tämän jälkeen. Kyselylomakkeen loppuun tulee joitakin keveitä kysymyksiä, niin sanottuja jäähdyttelyvaiheen kysymyksiä. Taustakysymykset voidaan jättää myös loppuun. Mikäli vastaajan vastausmotivaatio hiipuu, on näihin kysymyksiin helppo vastata ja tämän vuoksi kyselyn luotettavuus säilyy (Aaltola & Valli, 2010, 104.)

Lomakkeen pituuteen tulee kiinnittää huomio. Liian pitkä lomake saa vastaajaan innostuksen laantumaan jo hänen tutustuessaan kyselylomakkeeseen ja kyselyyn vastatessa mielenkiinto voi loppua, jolloin kysymyksiin vastataan ilman perusteellista pohdintaa ja näin tutkimuksen luotettavuus voi heikentyä. Kyselylomakkeen pituutta miettiessä tulee huomioida vastaajien lukutaito ja mikä merkitys aiheella on vastaajalle. Yleisenä suuntaa antavana ohjeena on, että alakouluikäisille lapsille suunnatun kyselylomakkeen pituus on kaksi sivua ja aikuisille suunnatun kyselylomakkeen pituus viisi sivua (Aaltola & Valli 2010, 105 – 106.)

Kyselylomakkeessa käytetyn kielen merkitys on erittäin suuri kyselyn onnistumisen kannalta. Kielen tulee olla miellyttävää, jotta sitä on mielekästä lukea. Kohderyhmä tulee huomioida esimerkiksi vierasperäisten sanojen käytössä. Suositeltavaa olisi muotoilla vastausvaihtoehdot vastaajalle henkilökohtaiseen muotoon. (Aaltola & Valli 2010, 106.)

Posti- tai kirjekyselyn on perinteisimpiä aineistonkeruumuotoja. Postitetun kyselyn mukaan tutkija liittää mukaan vastausohjeet, jonka mukaan hän toivoo vastaajan täyttävän kyselylomakkeen. Ohjeet tulisi tehdä mahdollisimman tiiviisti, jotta lukija jaksaisi keskittyä lukemaan ne. Postikyselyn riskinä on, että aina kyselyä ei välttämättä täytä vastaajaksi tarkoitettu henkilö ja näin tulokset voivat vääristyä. Postikyselyn vastausprosentti jää myös yleensä matalaksi koska kysely päättyy usein paperinkeräykseen ja koska vastaaja ei yleensä missään vaiheessa kohtaa tutkijaa, jolloin hän ei ole vastaajalle konkreettinen. Postikyselyn etu on, että siinä maantieteelliset erot eivät haittaa vaan vastaaja voi asua missä päin maailmaa tahansa ja voi vastata kyselyyn siihen kelloaikaan, milloin hänelle itselleen sopii (Aaltola & Valli 2010, 107.)

4.3 Tutkimuksen kyselylomake

Kyselylomaketta valmistaessa kiinnitettiin erityinen huomio suomenkielen muotoon, koska suomenkieli ei ole vastaajien äidinkieli. Jos kyselylomakkeessa käytetty kieli-muoto ei olisi ollut helposti ymmärrettävää ja kysely olisi ollut liian pitkä, riski kyselyyn vastaamatta jättämiseen olisi turhautumisen vuoksi voinut kasvaa. Saatekirjeen tekemistä työstettiin useaan kertaan, jotta siitä tulisi mahdollisimman selkeä, vakuuttava ja jotta kyselyn saaja motivoituisi vastaamaan. Suurin osa kyselylomakkeen kysymyksistä oli strukturoituja kysymyksiä, joissa vastausvaihtoehdot oli annettu valmiina. Tässä tulosten vääristymisen mahdollisuus pieneni.

Kyselylomake oli kaksi sivua pitkä ja siinä oli yhteensä 18 kysymystä. Kyselylomakkeessa kysyttiin ensimmäisenä haastateltavan nimeä. Nimen kysyminen oli pakollista sen vuoksi, että tiedettiin keneltä ei ollut tullut vastausta kyselyn toista kierrosta postitettaessa. Alkuun lämmittely- ja taustakysymyksiä kysyttiin vastaajan asuinkaupunkia, kotimaata, miksi vastaaja oli muuttanut Suomeen ja vastaajan sukupuolta.

Seuraavassa osiossa kysyttiin vastaajan luku- ja kirjoitustaitoa, ajankohtaa jolloin vastaaja oli muuttanut Suomeen, maahanmuuttajakoulutuksen aloitusajankohtaa ja kuinka kauan vastaaja oli käynyt maahanmuuttajakoulua. Kolmannessa osiossa kysyttiin vastaajan käymiä kursseja jotka olivat valmiiksi lueteltuna, mahdollisen koulutuksen keskeytyksen syytä ja mitä vastaaja tekee tällä hetkellä. Näissä oli myös vastausvaihtoehdot lueteltu valmiina.

Viimeisessä osiossa eli jäähdyttelyosiossa, kysyttiin vastaajan asumis- ja perhetilannetta sekä vastaajan halua jäädä asumaan Suomeen. Viimeisinä kysymyksiä kysyttiin kokiiko vastaaja maahanmuuttajakoulun auttaneen häntä elämään Suomessa. Tämän jälkeen oli avoin kysymys, missä pyydettiin kertomaan millä tavalla vastaaja koki maahanmuuttajakoulun auttaneen häntä elämään Suomessa.

4.4 Empiirisen tutkimuksen toteutus ja tutkimuksen luotettavuus

Opinnäytetyön aiheen toimeksianto tarjottiin minulle kesällä 2011. Tutkimuksen työstäminen aloitettiin keväällä 2012 opiskeluaikataulustani johtuen. Kyselylomakkeen työstämiseen ja kysymysten miettimiseen käytettiin paljon aikaa. Aluksi tein kyselylo-

makkeesta niin sanotun raakaversio, jota työstettiin useissa Kemin lyseon lukion maahanmuuttajakoulussa käydyissä tapaamisissa. Tapaamisiin osallistui lisäksi Kemin lyseon lukion maahanmuuttajakoulun vastaava opettaja Oili Huusko-Tuohino ja opin- näytetyön työpaikkaohjaaja Osallisensa Suomessa hankkeen entinen projektikoordinaat- tori Jaana Niskanen. Osa tapaamisista käytiin kahden työpaikkaohjaan kanssa. Tapaami- sissa pohdittiin sitä, mitä kyselyllä halutaan saada tietää, mikä on tutkimusjoukko ja miten vastaajia saataisiin mahdollisimman aktiivisesti vastaamaan kyselyyn. Tapaami- set venyivät kestoiltaan usein useita tunteja pitkiksi, koska aihe synnytti monenlaisia näkökulmia ja ajatuksia. Tämä antoi syvyyttä ja näkökulmia oppinäytetyön tekemiseen ja olivat oppimisen kannalta rikastuttavia. Tutkimusjoukoksi valittiin sellaiset opiskeli- jat jotka olivat päättäneet kurssit A2.2, B1.1, B1.2 ja työelämäjaksot vuosina 2010 ja 2011 Kemin lyseon lukion maahanmuuttajakoulussa.

Ensimmäinen kyselykierros postitettiin 9.8.2012 ja kyselyitä lähti yhteensä 109 kappa- letta. Saatekirjeeseen asetettiin viimeiseksi vastauspäiväksi 22.8.2012. Ensimmäisellä kierroksella vastauksia palautui 31 kappaletta. Toinen kierros kyselyjä postitettiin 30.8.2012 ja viimeinen vastauspäivä oli 15.9.2012. Toisella kyselykierroksella vastauk- sia palautui 27 kappaletta. Vastauksia palautui yhteensä 58 kappaletta, jolloin vastaus- prosentiksi tuli 53,2%. Tähän olimme tyytyväisiä.

Korkean vastausprosentin voi ajatella johtuvan kyselyyn vastanneiden kunnioituksesta Kemin lyseon lukion maahanmuuttajakoulun oppilaita kohtaan. Tämä ilmeni kyselylo- makkeessa olevasta avoimesta kysymyksestä jossa kysyttiin, että onko maahanmuutta- jakoulu auttanut sinua elämään Suomessa. Näitä vastauksia on esitetty tutkimuksessa myöhemmin. Kyselyn tärkeyden merkitystä painotettiin myös saatekirjeessä, millä py- rittiin motivoimaan vastaajia vastaamaan kyselyyn.

Määrällisen tutkimuksen luotettavuutta arvioidessa käytetään käsitteitä reliabiliteetti ja validiteetti. Reliabiliteetti tarkoittaa tutkimuksen toistuvuutta, eli mikäli tutkimus toiste- taan, tutkimustulokset pysyvät samana. Reliabiliteetin todentaminen kvantitatiivisessa tutkimuksessa voidaan todentaa niin, että kaikki vaiheet on dokumentoitu riittävästi tarkasti ja ne toistetaan. Validiteetilla tarkoitetaan tutkimuksen pätevyyttä eli sitä, että tutkimuksella mitataan oikeita asioita. Validiutta parantavat tutkimusjoukon tarkka ra- jaaminen niin, että yleistys vastaa täysin sitä kohderyhmää jota aiotaan tutkia.(Kananen 2010, 129.)

Tämän tutkimuksen validiutta paransi hyvä vastausprosentti. Tutkimuslomake tehtiin ja tarkasti ja kysymykset mietittiin perusteellisesti, jotta kysymykset saatiin muotoiltua niin, että väärinymmärryksiä ei pääsisi syntymään. Lomaketta tehdessä erityisesti kielen muotoiluun kiinnitettiin tarkka huomio, koska kohderyhmän äidinkieli ei ole suomenkieli. Tutkimuslomakkeesta tehtiin myös tarkoituksella lyhyt, jotta vastaajien mielenkiinto säilyisi niin, että vastaajat jaksavat vastata huolellisesti lomakkeen loppuun saakka.

Tutkimuksen reliabiliteettia parantaa se, että kyselyssä ei ollut kuin yksi avoin kysymys, jossa pyydettiin kertomaan omakohtaista kokemusta. Näin mahdollisilta väärinymmärryksiltä vastauksia lukiessa vältyttiin. Tutkimuksen reliabiliteettia heikensi se, että vastaajat olivat jättäneet joihinkin kysymyksiin vastaamatta. Opinnäytetyön tekijä oli hyvin tarkka syöttäessään vastauksia excel – ja SPSS –ohjelmalle. Opinnäytetyön tekijän mielestä tutkimuksen reliabiliteetti ja validiteetti on hyviä.

4.5 Aineiston analysointi

Aluksi luin kaikki vastaukset läpi ja jaottelin ne omiin ryhmiin eri menetelmiä kokeillen, kuten vastaajien kotimaittain ja sukupuolittain. Kokeilin teemoittelussa eri menetelmiä tekemällä excel -taulukkoita. Taulukointi Excelillä oli kuitenkin vaikeaa koska kysymyksiä oli niin paljon, joten pyysin apua tietotekniikan opettajalta ja hän opasti minua SPSS –ohjelman käytössä. Tätä ohjelmaa hyödyntämällä analysointi onnistui hyvin ja vertailin vastauksia ristiintaulukoimalla ja tein kuvioita. Ohjelman ainoa haittapuoli analysointia tehdessä oli se, että ohjelmaa oli kustannuksiltaan kallis joten omalle tietokoneelle en voinut ostaa sitä ja näin työstäminen onnistui vain oppilaitoksen tiloissa.

Vastauksia analysoimme myös yhdessä toimeksiantajapuolelta Jaanan ja Oilin kanssa. Vastauksista löytyi mielenkiintoisia tuloksia kuten se, että vastaajista usea nainen joka oli tullut Suomeen avioliiton vuoksi, oli Suomeen tulopäivästä maahanmuuttajakoulutuksen aloittamiseen saakka kestänyt huomattavasti pidempi aika kuin muista syistä Suomeen muuttaneilta. Tästä olisi mielenkiintoista tehdä jatkotutkimus ja selvittää, että mistä tämä viivästynyt maahanmuuttajakoulutuksen aloittaminen johtui. Jos puoliso on suomalainen, voi hän auttaa ja opastaa suomalaisessa yhteiskunnassa toimimisessa ja

näin maahanmuuttajapuoliso ei tarvitse arkisissa asioissa toimimisessa ulkopuolista apua ja opastusta. Kuitenkin voisi ajatella, että suomalaisen puolison välityksellä maahanmuuttaja on enemmän tekemisissä suomalaisten ihmisten kanssa, joten kielitaidon oppiminen nopeasti olisi tärkeää uuteen yhteisöön integroitumisen kannalta. Naisen aseman pohtiminen Suomeen muuttaessa, kotoutumiskoulutukseen ja jatko-opintoihin sekä työelämään sijoittumisessa olisi mielenkiintoista tutkia enemmän. Tämä voisi antaa erilaisia tuloksia ja myös selkeyttää tässä kyselyssä saatuja tuloksia.

Itselläni oli ennako-odotuksena, että vastaajista valtaosa olisi työttömänä, mutta tässä suhteessa yllätyin positiivisesti. Ennako-odotukseeni vaikutti erityisesti maamme ja koko maailmassa vallitseva heikko taloudellinen tilanne ja korkeat työttömyysluvut, sekä etenkin se, että Pohjois-Suomessa olen kiinnittänyt huomioita siihen kuinka vähän työyhteisöissä on monikulttuurisuutta. On myös mahdollista, että kyselyyn on ollut suurempi motivaatio vastata silloin kun vastaajalla on ikään kuin positiivista kerrottavaa, eli tässä tapauksessa hän voi tuntea onnistumisen iloa ja kiitollisuutta siitä, että on päässyt koulutuksessa taikka työelämässä eteenpäin ja haluaa jakaa tämän tiedon. On myös mahdollista, että ne kyselyn saaneet joilla on heikompi kielitaito ja eivät ole tämän vuoksi päässeet maahanmuuttajakoulun jälkeen työelämässä taikka opinnoissa eteenpäin ovat jättäneet vastaamatta.

Käytyjen kurssien määrä ei ollut vaikuttanut merkittävästi siihen oliko vastaaja jatkanut maahanmuuttajakoulutuksen jälkeen työelämään taikka jatkokoulutukseen, mutta heillä siihen johtava polku maahanmuuttajakoulutuksessa on todennäköisesti ollut pitempi. Kyselyssä ei kysytty, minkälaisella työsuhteella vastaajat ovat työsuhteessa, eli olivatko he esimerkiksi työkokeilussa.

Voi myös olettaa, että kulttuurisella taustalla voi olla merkitystä omia kykyjä arvioidessa ja siinä, millaista palautetta vastaaja on antanut. Joissakin kulttuureissa asenne opettajia ja viranomaisia kohtaan on hyvin nöyrä eikä omiin kykyihin ole suurta luottamusta jolloin tunnetaan, että negatiivista palautetta ei ole korrektia antaa. Joillakin vastaajilla ei esimerkiksi välttämättä ole luku- taikka kirjoitustaitoa omalla kielellä mikä luo epävarmuutta uuden kielen hallintaan. Myös vastaajat voivat arvioida omaa osaamistaan eri tavalla, jolloin he arvioivat samantasoisien osaamisen eri tavalla. Vastaajat voivat myös tuntea niin suurta kiitollisuutta päästessään Suomeen turvaan kotimaansa huonoa tilan-

netta, että he haluavat osoittaa kiitollisuutta suomalaisia viranomaisia ja maata kohtaan. Tällöin he voivat kokevat, että negatiivinen palaute olisi osoitus epäkiitollisuudesta.

Opinnäytetyötä tehdessäni pääsin tutustumaan Helsingin kalliolla sijaitsevaan vastaanottokeskukseen. Vastaanottokeskuksen ohjaaja kertoi turvapaikanhakijoiden prosessista heidän saavuttua Suomeen. Tämä sai pohtimaan kyselyn tuloksia eri kanteilta. Turvapaikanhakijoilla on takana eriaistiset traumat ja heidän prosessinsa joko oleskeluluvan saamisessa –tai hylkäämisessä ovat kestoiltaan hyvin erilaisia. Psykologisen avun saaminen on vaikeaa jo pelkästään resursseista johtuen, mutta myös kieliongelman vuoksi vaikka tulkin käyttäminen on mahdollista. Kaikki eivät myöskään ole välttämättä vielä kriisin työstämisessä siinä vaiheessa, että he olisivat valmiita vastaanottamaan apua. Kotouttaminen ja kulttuurin tutustuttaminen ovat kotouttamisessa vähäistä ja tämä voi hidastaa myös kielellistä oppimista. Vierailu antoi myös perspektiiviä siihen kuinka heterogeeninen ja moniongelmainen maahanmuuttajakoulutuksen oppimisympäristö on. Kielityöpaja on varmasti tervetullut uudistus kotoutumiskoulutukseen. Turvapaikanhakija ja esimerkiksi parisuhteen vuoksi Suomeen tulleet henkilöt ovat hyvin eri asemassa lähtötilanteidensa vuoksi ja näin ollen mahdollisesti erilaisen kotouttamisen tuen tarpeessa.

Kotoutumiskoulutuksen päivittämiselle olisi mielestäni tarvetta ja se on myös toteutunut Kemin lyseon lukion maahanmuuttajakoulutuksessa muun muassa Osallisena Suomessa – hankkeen myötä. Kielen oppiminen työn kautta ja suomalaiseen kulttuuriin syvempi perehdyttäminen integroisi ihmiset paremmin mukaan suomalaiseen yhteiskuntaan. Vähemmistöjen ja naisen asema maahanmuuttajan kulttuurissa olisi huomioitava paremmin kotouttamismenetelmissä, jotta syrjäytymistä voitaisiin ehkäistä. Ihminen joka on iältään vanhempi ja on kotimaassaan tottunut työntekoon eikä lukutaitoa edes kotimaan kielellä ole välttämättä ollenkaan oppisi suomen kielen todennäköisesti paremmin kielen opetuksen ja käytännön oppimisen yhdistämisellä. Voi olettaa, että käytännönoppimisenpaikkoja on vaikea löytää etenkin pienillä paikkakunnilla, mutta ehkä esimerkiksi maahanmuuttajakoulutukseen yhdistetyllä omalla paja-toiminnalla voisi olla kysyntää. Tähän voisi yhdistää myös tuotteiden ulos-myyntiä mikä toisi samalla tuottoa ja asiakaspalvelutyön opettelua ja kokemusta opiskelijoille.

5 TUTKIMUKSEN TOIMEKSIANTAJA JA PAKOLAISTYÖ KEMISSÄ

5.1 Kemin lyseon lukion maahanmuuttajakoulutus

Kemissä on aloitettu maahanmuuttajien opetus vuonna 1988 Kemin iltalukiassa. Nykyisin Kemin maahanmuuttajaopetus tapahtuu Kemin lyseon lukiossa. Ikäjakauma oppilaisissa on 17 ikävuodesta aina eläkeikään saakka. Maahanmuuttajat ovat hyvin heterogeeninen ryhmä taustakoulutuksiltaan joten heidän koulutustarpeet ovat hyvin erilaisia. Pakolaistaustaisissa on paljon luku- ja kirjoitustaidottomia, vaikka heillä olisi pitkä työtausta. Opiskelijoissa on myös yliopistotaustaisia opiskelijoita (Koskela & Mäkinieniemi 2010, hakupäivä 19.10.2012.)

Vuonna 1999 säädetyin lain mukaan maahanmuuttajilla on oikeus sosiaalitoimen ja työ- ja elinkeinoministeriön tekemään kotouttamissuunnitelmaan, johon maahanmuuttajien koulutus perustuu. Kotoutumisaika on kolme vuotta, jonka tarkoituksena on antaa aikuiselle maahanmuuttajalle riittävät kielelliset ja kulttuuriset taidot jotta hän kykenee toimimaan jokapäiväisissä toiminnoissaan uudessa ympäristössä. Tavoitteena on, että maahanmuuttaja kykenee hakeutumaan jatko-opintoihin ja työelämään. Koulutuksen pääasiallinen tavoite on riittävä suomen taikka ruotsin kielen taidon hankkiminen (Koskela & Mäkinieniemi 2010, hakupäivä 19.10.2012.)

5.2 Osallisena Suomessa – hanke

Kysely toteutettiin tiiviissä yhteistyössä Osallisena Suomessa - hankkeen silloisen projektikoordinaattorin Jaana Niskasén kanssa. Osallisena Suomessa - hankkeessa haluttiin kehittää ja luoda vaihtoehtoisia sekä joustavia menetelmiä erityistä tukea tarvitsevien maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen toteutukseen. Tavoitteena oli tukea kokonaisvaltaisesti kotoutumista. Hanke käynnistettiin 1.4.2011 ja se päättyi 30.6.2013. Osallisena Suomessa – hanke oli Kemin ja Tornion yhteistyöhanke, jota hallinnoi Kemin lyseon lukion maahanmuuttajakoulu. Hanke oli osa valtakunnallista kokeiluhanketta. Hankkeessa haluttiin kiinnittää ensisijainen huomio kotiäiteihin, vähäisen koulutuksen omaaviin henkilöihin, luku- ja kirjoitustaidottomiin, oppimisvaikeuksista kärsiviin, iäkkäisiin ja muihin erityistä tukea tarvitseviin maahanmuuttajiin. Kemi-Torniossa tähän kohderyhmään kuuluivat oppimisvaikeuksia omaavien lisäksi näkö-, kuulo-, tuki –

ja liikuntaelinsairaat sekä kehitysvammaiset maahanmuuttajat. Toisena kohderyhmänä olivat Kemi – Tornion alueeseen kuuluvat säätiöt ja järjestöt, jota järjestivät yhdessä Kemin lyseon lukion maahanmuuttajakoulutuksen kanssa erityistä tukea tarvitsevien maahanmuuttajien tarpeita vastaavia koulutuksia toiminnallisina menetelmin. Kolmas kohderyhmä oli järjestötoimintaan osallistuva valtaväestö. Näkyvyyden lisäämisen odotettiin lisäävän tietämystä ympäristössä ja sitä kautta suvaitsevaisuuden kasvavan (Huusko-Tuohino ym. 2013, 2, hakupäivä 24.10.2013)

Hankkeen tavoitteita oli kokeilla koulutuksen järjestämistä kahden kaupungin työ- ja elinkeinotoimiston sekä kolmannen sektorin yhteistyönä erityisryhmiä ajatellen. Toiminnallisen kielitaidon opettamiseen kuuluvia käytänteitä kehitettiin sekä koulutuksen suunnittelussa ja toteutuksessa lisättiin yhteistyötä. Maahanmuuttajien kielellisen oppimisen lisäksi kulttuuristen sekä sosiaalisten ja elämänhallinnallisten voimavarojen kehittämistä tehostettiin (Huusko-Tuohino ym. 2013, 2, hakupäivä 24.10.2013.)

Hankkeessa kehitettiin osaksi Kemi-Tornion alueen kotoutumiskoulutusta kieli- ja työpajakoulutus, jossa koulutusta toteutettiin luokkahuoneen sijasta työpaikoilla. Kieli- ja työpajakoulutuksessa olevat työpaikat olivat seudulla sijaitsevat yritykset, säätiöt ja järjestöt sekä julkisen sektorin yritykset olivat mukana kokeilussa. Koulutus räätälöitiin niin, että se vastasi sekä opiskelijan että työelämän tarpeita ja siinä otettiin huomioon myös opiskelijan aikaisempi ammatillinen osaaminen sekä ammatilliseen opiskeluun valmistautuminen. Koulutuksessa huomioitiin suomalaisessa työyhteisössä tarvittavien tietojen ja valmiuksien edistäminen. Kokeiluun osallistuneiden kielitaito vaihteli ja se ei enää edistynyt perinteisen oppimismallin mukaisesti. Osallistujien tavoitteet asetettiin yksilöllisesti ja tavoitteena oli, että pärjääminen työpaikalla helpottuisi ja työskentely suomalaisessa työyhteisössä onnistuisi paremmin. Kieli- ja työpajakokeilu onnistui niin hyvin, että se sisällytettiin osaksi normaalia kotoutumiskoulutusta. Niin sanottujen ”sopeutumattomien” opiskelijoiden kohtalosta oli huoli. ”Sopeutumattomilla” oli muun muassa mielenterveysongelmia ja väkivaltaa. Heidän koulussa käynti ehkäisisi heitä syrjäytymästä, mutta opetus tulisi olla yksilökeskeisempää (Huusko-Tuohino ym. 2013 4 – 21, hakupäivä 24.10.2013.)

Hankkeeseen sisältyi myös ryhmä Hyvinvointia arkeen - naisille. Kurssi kestoltaan syyslukukauden 2011 ja se kokoontui kahdesti viikossa. Tämä oli ollut haastava projekti ja resursseja ryhmän vetämiseen olisi tarvittu huomattavasti enemmän valtaväestöön verrattaessa. Kielitaito ja ymmärrys käsiteltäviin asioihin ja käsitteisiin oli ollut puutteellista. Kokemus oli kuitenkin osoittanut sekä omakielisen että monikulttuurisen kriisisityön tarpeen ja asiaa oli lähdetty kehittämään. Myös miehille oli oma ryhmä Mister's, joka oli suosittu osallistujien keskuudessa ja toiminta saatiin juurrutettua osaksi järjestötoimintaa. Hankkeessa kokeiltiin monipuolisesti eri kotoutumista ja osallisuutta edistäviä koulutuksia, muun muassa järjestöpajakoulutus ja palstaviljelykoulutus (Huusko-Tuohino ym. 2013, 31 – 36, 40, hakupäivä 24.10.2013.)

5.3 Pakolaistyö Kemissä

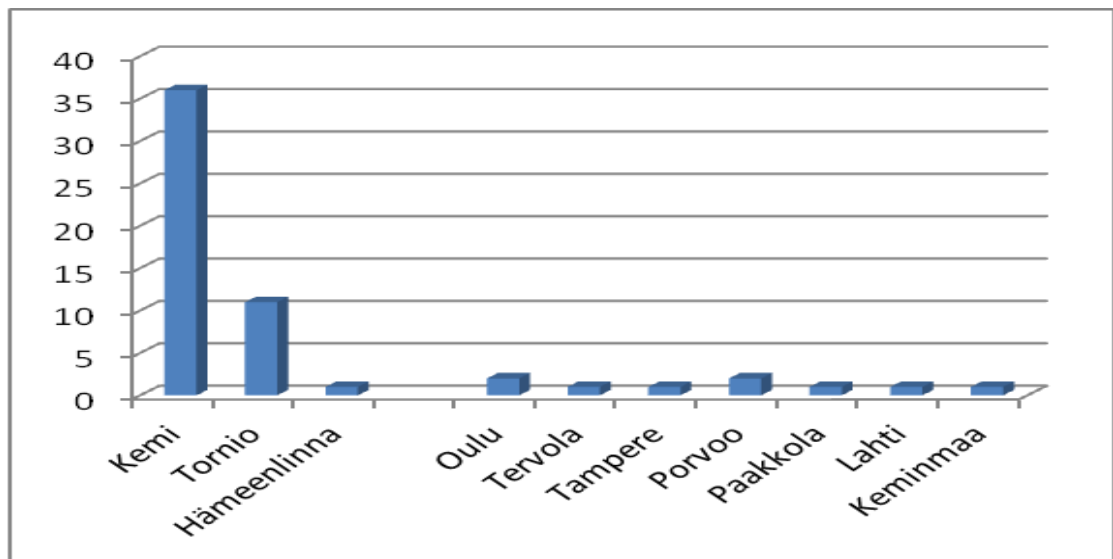
Ensimmäiset pakolaiset tulivat Kemiin vuonna 1988. Aikaisemmin Kemiin on otettu vuosittain 30 kiintiöpakolaista, mutta vuodesta 2009 saakka Kemillä on ollut sopimus työvoima- ja elinkeinokeskuksen kanssa 50 kiintiöpakolaisen vastaanotosta vuosittain. Viime vuosina valtaosa Kemiin tulleista pakolaisista ovat olleet burmalaisia, jotka tulevat Thaimaan pakolaisleireiltä. Vuodesta 2009 alkaen Kemillä on vuosittain varattuna 20 kuntapaikkaa myönteisen oleskeluluvan saaneille turvapaikanhakijoille. Turvapaikan hakijat edustavat useita eri kansallisuuksia ja he tulevat SPR:n Kemin vastaanottokeskuksen kautta. Laki kotoutumisesta on säädetty 1.5.1999 ja se asettaa lähinnä samat velvollisuudet ja oikeudet pakolaisille kuin mitkä koskettaa muitakin kuntalaisia. Kemin kaupunki on laatinut vuonna 2003 lain velvoittaman kotouttamisohjelman, tämän lisäksi jokaiselle kuntaan tulevalle pakolaiselle räätälöidään henkilökohtainen kotoutumissuunnitelma (Heimonen & Passlin 2009, hakupäivä 19.10.2012.)

6 TUTKIMUSTULOKSET

Kyselyn vastausprosentti oli yhteensä 53,2%. Vastaajista 39 henkilöä oli naisia ja 19 miehiä.

Vastaajien asuinpaikka

Asuinpaikka jakautui yhteensä 11 eri kaupunkiin. Vastaajista 36 asui Kemissä, Torniossa 11 henkilöä, Hämeenlinnassa yksi henkilö, Oulussa kaksi henkilöä, Tervolassa yksi henkilö, Tampereella yksi henkilö, Porvoossa kaksi henkilöä, Paakkolassa yksi henkilö, Lahdessa yksi henkilö ja Keminmaassa yksi henkilö.

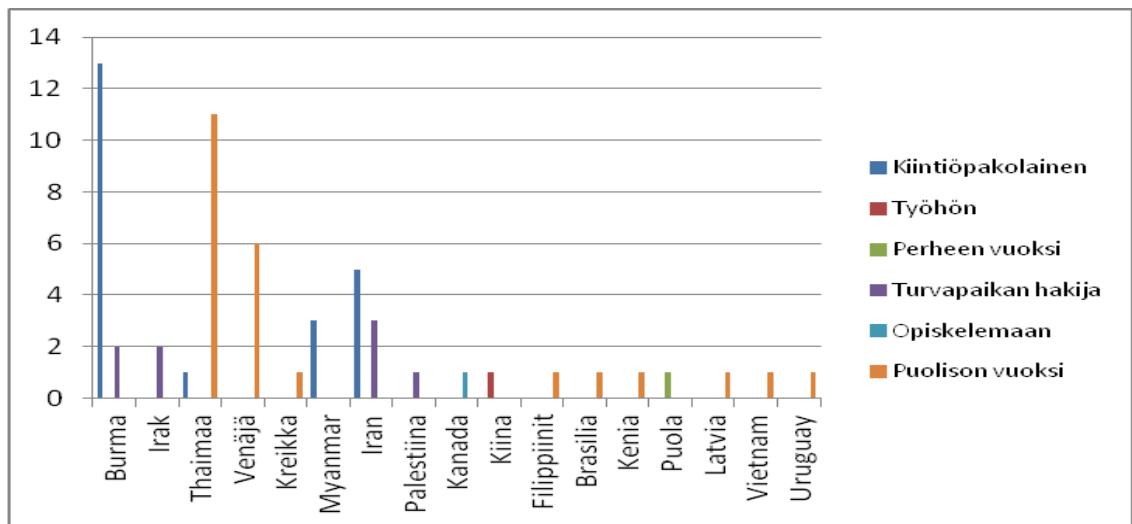

Kuvio 1 Vastaajien asuinpaikat.

Vastaajien kotimaat jakautuivat 17 eri maahan. Burma oli 15 vastaajan kotimaa, Irak kahden vastaajan kotimaa, Thaimaa 12 vastaajan kotimaa, Venäjä 6 vastaajan kotimaa, Kreikka yhden vastaajan kotimaa, Myanmar neljän vastaajan kotimaa, Iran kahdeksan vastaajan kotimaa, Palestiina yhden vastaajan kotimaa, Kanada yhden vastaajan kotimaa, Kiina yhden vastaajan kotimaa, Filippiinit yhden vastaajan kotimaa, Brasilia yhden vastaajan kotimaa, Kenia yhden vastaajan kotimaa, Puola yhden vastaajan kotimaa, Latvia yhden vastaajan kotimaa, Vietnam yhden vastaajan kotimaa, Uruguay yhden vastaajan kotimaa.

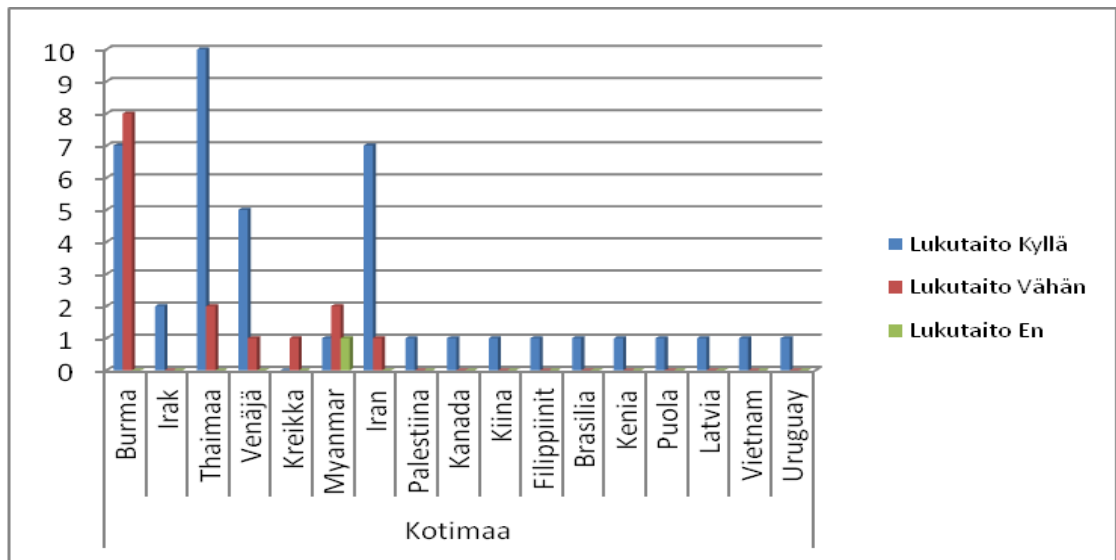
*Vastaajat erottelivat Burman ja Myanmarin

Kyselyyn vastanneista 22 oli tullut kiintiöpakolaisena Suomeen. Työn vuoksi oli tullut yksi vastaaja ja yksi vastaaja opiskelemaan. Perheen vuoksi oli tullut yksi vastaaja. Kyselyyn vastanneista turvapaikan hakijana Suomeen oli tullut kahdeksan vastaajaa ja puolison vuoksi tulleita oli yhteensä 22 vastaajaa. Yksi vastaajista ei ollut kertonut syytään Suomeen muuttoon. Naisista 13 henkilöä oli tullut Suomeen kiintiöpakolaisena, yksi henkilö työn vuoksi, yksi henkilö perheen vuoksi, kolme henkilöä turvapaikan hakijana ja 20 henkilöä puolison vuoksi. Miehistä yhdeksän henkilöä oli tullut Suomeen kiintiöpakolaisena, viisi henkilöä turvapaikan hakijana, yksi henkilö opiskelemaan ja neljä henkilöä puolison vuoksi.

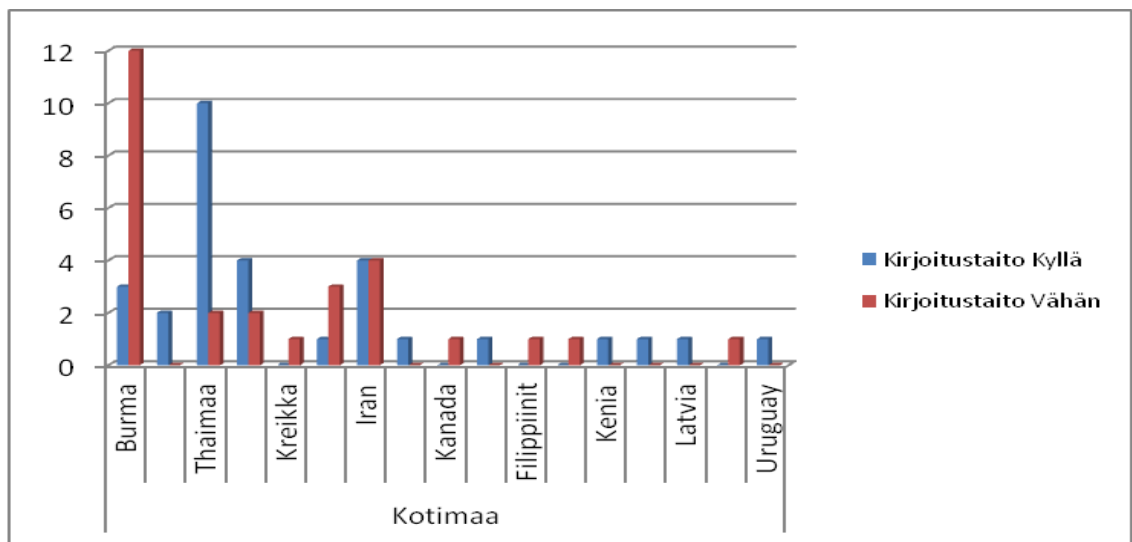
Kuvio 2. Vastaajien Suomeen muuton syyn jakautuminen.

Vastaajista 42 koki osaavansa lukea suomen kielellä, 15 vastaajaa koki osaavansa lukea vähän suomen kielellä ja yksi vastaaja ei kokenut osaavansa lukea suomen kielellä.

Kuvio 3. Vastaajien oma arvio heidän lukutaidosta.

Vastaajista 30 henkilöä koki osaavansa kirjoittaa suomen kielellä, 28 vastaajaa koki osaavansa lukea vähän suomen kielellä. Kukaan vastaajista ei kokenut, ettei osaisi lukea ollenkaan suomenkielellä.

Kuvio 4. Vastaajien oma arvio heidän kirjoitustaidoista.

Vastaajista kaksi oli muuttanut Suomeen vuonna 2000, vuonna 2001 Suomeen oli muuttanut yksi vastaajista, vuonna 2003 kaksi vastaajista, vuonna 2005 kaksi vastaajista, vuonna 2006 10 vastaajista, vuonna 2007 seitsemän vastaajista, vuonna 2008 25 vastaajista, vuonna 2009 kahdeksan vastaajista ja vuonna 2010 yksi vastaaja.

Vastaajista kaksi on aloittanut opiskelun maahanmuuttajakoulussa vuonna 2005, neljä vastaajaa on aloittanut opiskelun vuonna 2006, seitsemän vastaajaa on aloittanut opiskelun vuonna 2007, 20 vastaajaa on aloittanut opiskelun vuonna 2008, 17 vastaajaa on aloittanut opiskelun vuonna 2009 ja viisi vastaajaa on aloittanut opiskelun vuonna 2010. Kolme vastaajaa ei ollut kertonut, milloin ovat aloittaneet maahanmuuttajakoulun.

Kyselyyn vastanneiden koulutuksen aloittamisajankohdassa oli eroja. Eroavaisuuksia oli verrattaessa kuinka pitkä aika oli kulunut siitä, kun vastaaja oli aloittanut maahanmuuttajakoulun sen jälkeen kun hän oli saapunut Suomeen. Pääosa kyselyyn vastanneista oli aloittanut opiskelun Kemin lyseon lukion maahanmuuttajakoulussa joko saapumisvuonna taikka saapumista seuraavana vuonna. Alla olevassa taulukossa on kuvattu, milloin vastaajat ovat tulleet Suomeen ja milloin he ovat aloittaneet opiskelun Kemin lyseon lukion maahanmuuttajakoulussa.

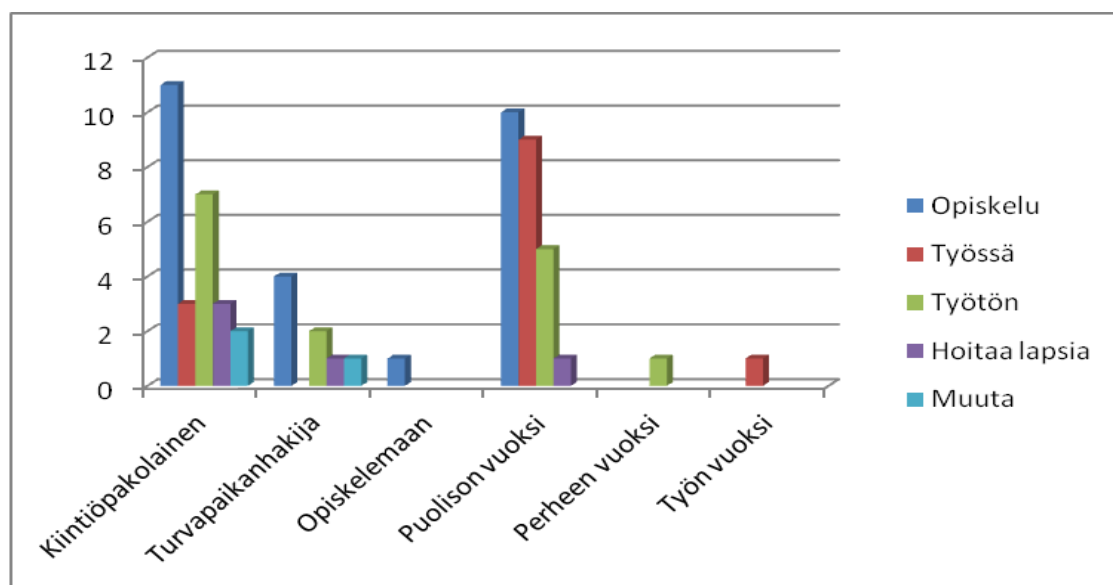
Taulukko 1 Vastaajien Suomeen muuttovuosi ja Kemin lyseon lukion maahanmuuttajakoulussa opiskelun aloitusvuosi.

Koulutuksen aloitusvuosi			Suomeen Muuttovuosi								Total	
			2000	2001	2003	2005	2006	2007	2008	2009		2010
2005	Kotimaa	Venäjä			1						1	
		Myanmar				1					1	
2006	Kotimaa	Burma				1	2				3	
		Myanmar					1				1	
2007	Kotimaa	Burma						2			2	
		Thaimaa					1				1	
		Myanmar						2			2	
		Palestiin					1				1	
		Latvia					1				1	
2008	Kotimaa	Burma							6		6	
		Thaimaa							3		3	
		Venäjä					1				1	
		Iran						1	7		8	
		Vietnam						1			1	
		Uruguay						1			1	
2009	Kotimaa	Burma								2	2	
		Irak							1		1	
		Thaimaa							5	2	7	
		Venäjä		1	1				2		4	
		Kreikka								1	1	
		Kanada								1	1	
		Kiina					1				1	
2010	Kotimaa	Burma									1	1
		Irak							1		1	
		Filippiinit	1									1
		Brasilia								1		1
		Puola								1		1

Aika , jonka vastaajat ovat käyneet maahanmuuttajakoulua

Vastaajista yksi oli opiskellut maahanmuuttajakoulussa alle yhden vuoden ajan. Vastaajista kolme oli opiskellut maahanmuuttajakoulussa yhden vuoden ajan, 25 vastaajaa oli opiskellut maahanmuuttajakoulussa kaksi vuotta, 15 vastaajaa oli opiskellut maahanmuuttajakoulussa kolme vuotta, yksi henkilö oli opiskellut maahanmuuttajakoulussa neljä vuotta ja yksi vastaaja oli opiskellut maahanmuuttajakoulussa viisi vuotta. 12 vastaajaa ei ollut kertonut, kuinka kauan he ovat opiskelleet maahanmuuttajakoulussa.

Kuviossa on kuvattu minkä vuoksi kyselyyn vastanneet ovat tulleet Suomeen ja mihin he ovat sijoittuneet työelämässä. Kiintiöpakolaisen statuksella tulleista 11 vastaajaa oli opiskelemaisissa, työssä oli kolme vastaajaa, työttömänä seitsemän vastaajaa, lapsia hoiti kotona kolme vastaajaa ja kaksi vastaajaa teki jotain muuta. Turvapaikan hakijan statuksella tulleista neljä vastaajaa oli opiskelemaisissa, kaksi vastaajaa työttömänä, yksi vastaaja hoiti kotona lapsia ja yksi vastaaja teki jotain muuta. Opiskelemaan Suomeen tulleista oli kyselyyn vastaushetkellä opiskelemaisissa. Puolison vuoksi tulleista kymmenen vastaajaa oli opiskelemaisissa, yhdeksän vastaajaa oli työssä, viisi vastaajaa oli työttömänä ja yksi vastaaja hoiti kotona lapsia. Perheen vuoksi Suomeen tullut vastaaja oli työttömänä. Työn vuoksi Suomeen tullut vastaaja oli työssä.

Kuvio 5. Syy minkä vuoksi vastaajat olivat tulleet Suomeen.

Luku- ja kirjoitustaidon kurssit

Vastaajista yhdeksän henkilöä on käynyt luku- ja kirjoitustaidon kurssin ABC1. Vastaajista 12 henkilöä on käynyt luku- ja kirjoitustaidon kurssin ABC2.

Kotoutumiskoulutuksen käyneet

Vastaajista 47 on käynyt kotoutumiskoulutuksen A.1.3 –kurssin, 32 vastaajaa on käynyt kotoutumiskoulutuksen A.2.1 –kurssin ja 50 vastaajaa on käynyt A.2.2 –kurssin. Vastaajista 34 on käynyt kotoutumiskoulutuksen työelämäjakson. Vastaajista 42 henkilöä on käynyt kotoutumiskoulutuksen B1.1 –kurssin ja vastaajista 22 henkilöä on käynyt B1.2 –kurssin.

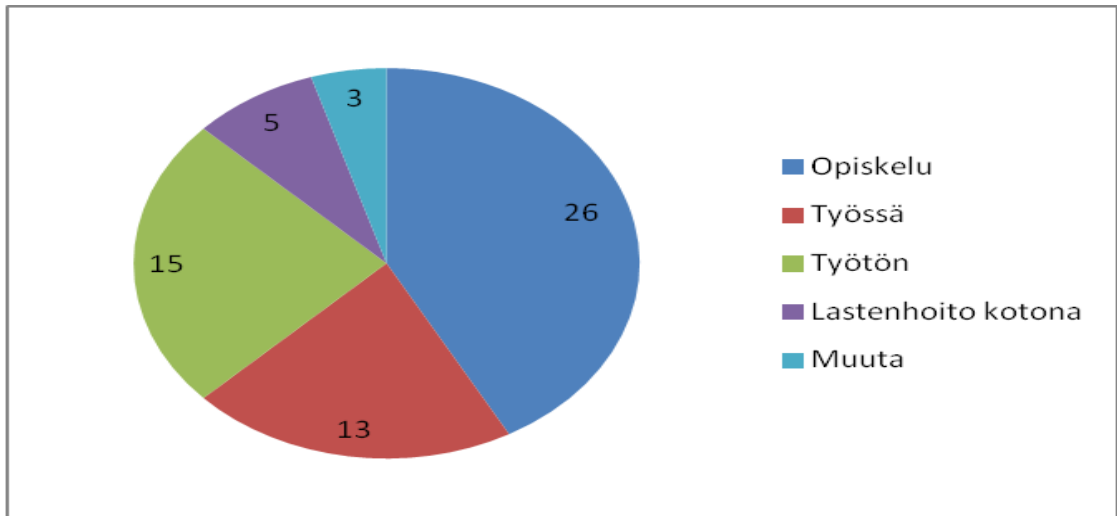
Koulutuksen keskeytyksen syyt

Kemin lyseon lukion maahanmuuttajakoulun oli keskeyttänyt työhön siirtymisen vuoksi yhdeksän vastaajaa, muualle opiskelemaan siirtymiseen vuoksi kahdeksan henkilöä, lapsen vuoksi keskeyttäneitä oli kolme henkilöä ja sairauden vuoksi keskeyttäneitä oli neljä henkilöä. Vastaajista muun syyn vuoksi keskeyttäneitä oli 11 henkilöä. Muita syitä keskeyttämiseen oli: ”Ei koulupaikkaa” ”Ei pääse” ”Kieliongelma” ”Kielityöpaja” ”Kotoaika loppui” ”Koulu ei antanut” ”Työharjoittelu” ”Vuoron odotus”.

Mihin kyselyyn vastanneet olivat sijoittuneet vastushetkellä

Kyselyyn vastanneista 13 henkilöä oli työssä. Työssä vastaajat olivat muuan muassa siivojana, kalaliikkeessä, hotellissa, myyntiassistenttina, tulkkina, kaivoksella, palvelutalossa, elektroniikka-alalla, puualalla, kiinteistöhuoltotehtävissä, ja perhekeskuksessa. Vastaajista 26 henkilöä oli opiskelemassa. Opiskelemassa olevista 15 henkilöä suoritti ammattikoulututkintoa, korkeakoulututkintoa 4 henkilöä, maahanmuuttajakoulun ilta-koulussa opiskeli yksi henkilö ja Kemin lyseon lukion maahanmuuttajakoulussa kolme henkilöä. Kaksi vastaajaa ei ollut kertonut opiskelupaikkaansa. Yksi vastaaja oli menossa työharjoitteluun ja kaksi vastaajaa oli vastaushetkellä työharjoittelussa. Työttömänä

vastaajista oli 16 henkilöä, ja viisi vastaajaa hoiti lapsia kotona. Kukaan vastaajista ei ollut eläkkeellä.

Kuvio 6. Vastaajien sijoittuminen työelämään ja jatkokoulutukseen.

Perhesuhteet

Vastaajista 13 henkilöä vastasi asuvansa yksin ja 45 ei asu yksin. Vastaajista 48 henkilöllä asui perhe Suomessa ja 10 vastaajalla ei asunut perhettä Suomessa. Yksi vastaaja oli maininnut erikseen, että hänellä asui äiti ja sisko Suomessa. Joitakin vastaajia oli kirjoittanut erikseen, että heillä asuu mies ja lapset Suomessa.

Haluaako jäädä Suomeen ja auttoiko maahanmuuttajakoulu elämään Suomessa

Vastaajista 56 halusi jäädä asumaan Suomeen ja kaksi vastaajaa ei halunnut jäädä asumaan Suomeen. Vastaajista 56 vastasi Kemin lyseon lukion maahanmuuttajakoulun auttaneen heitä elämään Suomessa ja kaksi vastaajaa ei ollut kokenut maahanmuuttajakoulun auttaneen heitä.

Viimeisenä kyselylomakkeessa oli avoin kysymys, jossa kysyttiin vastaajan kokemusta siitä, millä tavalla maahanmuuttajakoulun on auttanut elämään Suomessa. Selvästi enemmistö vastaajista oli kokenut, että maahanmuuttajakoulu oli auttanut heitä

oppimaan suomenkieltä ja tämän myötä elämään Suomessa. Alla joitakin poimintoja vastauksista;

- ” Osaan lukea, kirjoittaa suomen kielellä, ”
”Voin puhua sujuvasti mm. naapureiden, ystävien kanssa”
- ”Viime vuonna sain kesätyötä”
- ”Maahanmuuttajakoulussa tutustuin mukaviin ihmisiin ja eri kulttuureihin”
- ”Koulun jälkeen olen huomannut itsessäni enemmän suvaitsevaisuutta ja ymmärrystä.”
- ”Oppimalla suomenkielen ja kultturia, sain uusia ystäviä”
- ”Puhua, mennä kauppa, kela, pankki”
- ”Osa oppin lukemaan ja kirjoittamaan”
- ”Jos tulisin Suomeen en voi sanoa mitään (vain kyllä)... mutta nyt minä voin puhua kirjoita. minä aina kiitollinen ja sanoa kiitos avusta ja elämä on hyvä ja mukava koska ymmärrän. kiitos”
- ”Koska olen Suomessa, minä elämään, ei koska nähnyt suomen. Kun mä tulen Suomessa, mennä Suomen kouluun, → se auttaa mulle suomen kieltä suomen kieli antaa mulle elämää.”
- ”Olen oppinut kursseissa suomenkieltä, minusta kieli on sama kuin avain kaikkiin ongelmiin.”
- ”Ymmärtämällä suomea, osaan käyttää ja keskustella suomalaisen kanssa. Jos en osa suomea, minulle tulee vaikea elämään täällä Suomessa.”
- ”Kaikki elämä, kävin sairaalan kävin poliisin kävin kauppaan”

Taulukossa on esitetty miten eri kursseilta valmistuneet olivat sijoittuneet. Kurssin käyneet voivat kuulua useampaan ryhmään, esimerkiksi opiskella sekä käydä töissä. Tämän vuoksi kurssin käyneitä on todellisuudessa vähemmän kuin taulukossa yhteensä laskettuna. Alempana kursseilta sijoittuminen on eritelty tarkemmin.

	ABC 1	ABC 2	A 1.3	A 2.1	A 2.2	B 1.1	B 1.2
Työssä	2	3	10	7	11	10	8
Opiskelee	2	4	21	15	24	23	12
kotona	1	1	5	3	5	3	2
työtön	4	5	12	8	12	8	3
Harjoittelu			3	2		3	
Yhteensä kurssin käyneitä	9	12	47	32	50	42	22

Kuvio 7. Eri kursseilta sijoittuminen.

ABC 1 –kurssin päättäneitä oli yhdeksän kyselyyn vastanneista, joista kaksi oli työllistynyt. Toinen heistä oli töissä puukeitaalla, toinen vastaaja ei ollut kertonut työpaikkaansa. Opiskelemassa kyselyyn vastanneista oli kaksi, joista toinen on suorittamassa ammattiopistotutkintoa. Työttömänä kurssin päättäneistä oli neljä vastaajaa ja yksi vastaaja hoiti kotona lapsia.

ABC 2 –kurssin päättäneitä oli 12 kyselyyn vastanneista, joista kolme oli työllistynyt. Heistä yksi vastaaja oli työssä puukeitaalla ja yksi kiinteistöhuoltoalalla. Yksi vastanneista ei ollut kertonut työpaikkaansa. Opiskelemassa oli neljä kyselyyn vastanneista, joista kolme suoritti ammattiopistotutkintoa ja yksi opiskeli maahanmuuttajakoulussa. Työttömänä kurssin suorittaneista kyselyyn vastanneista oli viisi vastaajaa ja yksi vastaajista hoiti kotona lasta.

A.1.3 –kurssin päättäneitä oli 47 kyselyyn vastanneista. Heistä 10 vastaajaa oli työllistynyt. Työllistyneistä kaksi vastaajaa oli työssä siivousalalla, yksi kalaliikkeessä, yksi vastaaja oli työssä hotelli- ja ravintoalalla, yksi palvelutalossa, yksi elektroniikka-alalla, yksi puukeitaalla, yksi kiinteistöhuoltoalalla ja yksi perhekeskuksessa. Opiskelemassa kurssin suorittaneista oli 21 vastaajaa. Opiskelemassa olevista 15 vastaajaa suoritti ammattiopistotutkintoa, kolme vastaajaa ammattikorkeakoulussa ja kolme vastaajaa maahanmuuttajakoulussa. Vastaajista 12 oli työttömänä ja viisi vastaajaa hoiti kotona lapsia. Vastaajista yksi henkilö oli menossa harjoitteluun ja kaksi henkilöä oli vastaushetkellä harjoittelussa.

A.2.1 –kurssin päättäneitä oli 32 kyselyyn vastanneista. Heistä seitsemän vastaajaa oli työssä, joista yksi oli työllistynyt kalaliikkeeseen, yksi vastaaja työskenteli hotelli- ja

ravintola-alalla, yksi vastaaja puukeitaalla, yksi kiinteistöpalvelussa ja yksi perhekeskuksessa. Opiskelemassa oli 15 kurssin käynyttä vastaajaa, joista yhdeksän suoritti ammattiopistotutkintoa, yksi opiskeli ammattikorkeakoulussa ja kolme vastaajaa opiskeli maahanmuuttajakoulussa. Työttömänä vastaajista oli kahdeksan henkilöä ja kolme vastaajaa hoiti lapsia kotona. Yksi vastaajaa oli menossa harjoitteluun ja yksi vastaajaa oli vastaushetkellä työharjoittelussa.

A.2.2 –kurssin päättäneitä oli 50 kyselyyn vastanneista, joista 11 oli työllistynyt. Heistä kaksi oli työllistynyt siivousalalle, yksi kalaliikkeeseen, yksi hotelli- ja ravintola-alalle, yksi palvelutaloon, yksi elektroniikka-alalle, yksi puukeitaalle, yksi kiinteistöhuoltoalalle ja yksi perhekeskukseen. Opiskelemassa oli 24 kurssin käynyttä vastaajaa. Opiskelemassa olevista 15 vastaajaa opiskeli ammattiopistotutkintoa, neljä vastaajaa opiskeli ammattikorkeakoulussa ja neljä vastaajaa maahanmuuttajakoulussa. Työttömänä kurssin päättäneistä oli 12 vastaajaa ja viisi vastaajaa hoitaa kotona lapsia.

B.1.1 –kurssin päättäneitä oli 42 kyselyyn vastanneita, joista 10 vastaajaa on työllistynyt. Heistä kaksi vastaajaa oli työssä siivousalalla, yksi kalaliikkeessä, yksi hotelli- ja ravintola-alalla, yksi palvelutalossa, yksi elektroniikka-alalla, yksi kiinteistöhuoltoalalla, yksi palvelutalossa ja yksi perhekeskuksessa. Opiskelemassa vastanneista oli 23 henkilöä. Opiskelemassa olevista 13 vastaajaa opiskeli ammattiopistossa, neljä vastaajaa ammattikorkeakoulussa, kolme maahanmuuttajakoulussa ja yksi vastaajaa maahanmuuttajailtakoulussa. Työttömänä kurssin päättäneistä oli kahdeksan henkilöä ja kolme vastaajaa hoiti kotona lapsia. Yksi vastanneista oli menossa työharjoitteluun ja kaksi vastanneista oli vastaushetkellä työharjoittelussa.

B1.2 –kurssin päättäneitä oli 22 kyselyyn vastannutta, joista kahdeksan on työllistynyt. Vastanneista kaksi henkilöä oli työssä siivousalalla, yksi vastaajaa työskenteli myyntiasistentin ja tulkin tehtävissä, yksi kaivosalalla esimiestehtävissä, yksi palvelutalossa, yksi elektroniikka-alalla, yksi kiinteistöhuoltoalalla, ja yksi vastaajaa oli työssä perhekeskuksessa. Kurssin käyneistä vastaajista 12 oli opiskelemassa. Ammattiopistotutkintoa suoritti kahdeksan vastaajaa, kaksi opiskeli ammattikorkeakoulussa ja yksi vastaajaa maahanmuuttajakoulussa. Kurssin päättäneistä kolme vastaajaa oli työttömänä ja kaksi hoiti kotona lapsia.

7 POHDINTA

Opinnäytetyön aihetta tarjottiin minulle jo kesällä 2011. Otin haasteen mielenkiinnolla vastaan. Työn pohdinnan ja suunnittelun aloitin heti kun sain työn vastaan, mutta varsinaisen työstämisen aloitin alkuvuonna 2012 koska syyslukukauden 2011 olin opiskelijavaihdossa Kanadassa. Halusin tehdä opinnäytetyön yksin, jotta välimatkat eivät koituisi ongelmaksi. Työtä tehdessä välillä tuntui, että olisi paljon helpompaa jakaa työ toisen kanssa jo pelkästään siksi, että saisi pohtia ja prosessoida työtä yhdessä. Vaikka teimme jatkuvasti koko opintojen essee –tyyppisiä koulutöitä, oli opinnäytetyö erilainen ja vaativampi. Nyt jälkeenpäin olen kuitenkin tyytyväinen, että kuljin tämän matkan yksin, koska matka on ollut hyvin opettava.

Opinnäytetyöprosessi käynnistettiin talvella 2012 ja kyselyt ja vastaukset olivat valmiita 2012 keväällä. Prosessin aikana elämässä on ollut paljon muutoksia kuten harjoittelujakson Tshekin tasavallassa, jonka jälkeen muutin Helsinkiin. Elämänmuutokset ja ammatillinen kasvu on tuonut uusia näkökantoja työhön ja työ on muuttunut ja kehittynyt matkan varrella paljon. Opinnäytetyö tuntui opiskelujen alusta saakka jännittävältä ja myös pelottavalta ja prosessi tuntui tehdessä juuri sellaiselta. Koko työ on ollut hyvin opettava ja erityisen suurta tukea ja arvokasta tietoa olen saanut työpaikkaohjaajaltani. Kävimme hänen kanssaan monia mielenkiintoisia palavereita, jotka venyivät usein tunteja kestäviksi. Työpisteeni kyselylomakkeita tehdessäni sijaitsi hänen työhuoneessa ja näin pääsin näkemään hänen työtään Osallisena Suomessa –projektityöntekijänä. Aihe on ollut hyvin mielenkiintoinen ja opettava. Kansainvälinen työympäristö kiinnostaa itseäni ja matkustelu on iso osa elämääni.

Suoritin opiskelijavaihdon Kanadassa missä äidinkieliä ovat ranska ja englantia ja opiskelukaupungissani puhuttiin vain englantia. Huolimatta siitä, että oma englanninkielitaitoni on hyvä, oli opiskeleminen vieraalla kielellä yllättävän raskasta ja haasteellista. Kotoutuminen maahan oli kuitenkin nopeaa ja helppoa koska tutustuin ihmisiin helposti ja asioiminen maassa oli sujuvaa. Työharjoitteluvaihdon suoritin Tshekin tasavallassa, jossa paikallista kieltä en osannut ollenkaan enkä päässyt kielikurssille. Työskentely maassa oli hyvin haastavaa koska paikallisten kielitaito on heikko. Työympäristöön ja maahan kotoutuminen oli haastavaa vaikka ihmiset olivat ystävällisiä ja kiinnostuneita. Työn tekeminen vieraskielisessä ympäristössä on yksinäistä ja tekee oman olotilan helposti riittämättömäksi ja ikään kuin heikoksi. Tämä antoi kokemuksellista näkökantaa

maahanmuuttajia kohtaan myös Suomessa. Itse olin hyvässä asemassa työssäni koska lähes päivittäin kanssani oli paikallinen opiskelija tulkkina ja suomalaista yhteiskuntaa ja tietoutta arvostetaan maailmalla. Myös vaihto-opiskelijana ollessa vapaa-aikana seurana on laaja joukko muita vaihto-opiskelijoita, jotka ovat samassa elämäntilanteessa ja järjestettyä toimintaa ja ohjelmaa on saatavilla. Tämä sai miettimään, että miltä sellaisesta maahanmuuttajasta tuntuu joka ei ymmärrä suomen kieltä, erottuu näkyvästi ulkonäkönsä vuoksi ja tulee maasta, minkä kulttuuria tai uskontoa kohtaan ihmisillä on yleisesti vahvoja ennakkosenteita. Tulkin käyttäminen asiointitilanteissa on tärkeää. Vaikka maahanmuuttajilla on siihen oikeus, ei käytännössä tämä kuitenkaan toteudu edes kotoutumisajalla.

Televisiossa näytettiin keskusteluohjelma Islam-ilta, jossa eri tahojen edustajat olivat keskustelemassa kyseiseen uskontoon liittyvistä asioista. Ohjelmassa vierailleet maahanmuuttajat kokivat, että Suomeen muuttaessa kotouttamiseen liittyvissä toimenpiteissä tulisi panostaa enemmän kulttuuriin liittyvään tietouteen. Kulttuurin tunteminen nopeuttaisi kotoutumista ja tämän kautta kielen oppimista sekä työelämään ja yhteiskuntaan integroitumista. Tätä ei opinnäytetyössäni tehdyssä kyselyssä tutkittu, mutta mielestäni se voisi olla työlleni jatkotutkimuksen aihe.

Kyselyssä heräsi monia mielenkiintoisia piirteitä joista voisi olla aihetta jatkotutkimukseen. Esimerkiksi naisen aseman ja heidän koulutuksen alkamisen ajan pituutta voisi liittää kulttuuritietouden tutkimiseen. Luulen, että suomalaisen kulttuurituntemuksen vähyys voi olla yksi syy naisten kotona olemiseen. Suomessa naisen ja miehen tasa-arvo on huomattavan paljon suurempi kuin monien maahanmuuttajien kotimaassa. Jos kulttuurin tuntemus olisi suurempi, väärinkäsityksiltä ja ennakkoluuloilta vältyttäisiin enemmän. Uskon, että ennakkoluuloja on osin epätietouden vuoksi sekä maahanmuuttajilla, että kantaväestöllä. Kulttuurituntemusta ja maahanmuuttajien kanssa toimimisesta tulisi ohjeistaa kantaväestölle. Usein ihmisille voi tulla tunne, että maahanmuuttaja joka ei osaa suomen kieltä tai on luku- taikka kirjoitustaidoton, on vajaaälyinen. Tämä ennakkosenteen pelko estää maahanmuuttajaa kysymästä neuvoa ja kertomasta mikäli hän ei ymmärrä puhuttua asiaa ja hidastaa näin kielen oppimista sekä kulttuuriin integroitumista. Kyseinen ilmiö on tullut itseäni vastaan niin työharjoittelussa kuin työpaikalla. Eri kulttuurien ymmärtäminen monikulttuuristuvassa yhteiskunnassamme on tärkeää.

Kyselyn vastauksia lukiessa ja analysoidessa päällimmäinen vastauksista välittyvä tunne oli kunnioitus ja kiitollisuus Kemin lyseon lukion maahanmuuttajakoulutuksen työntekijöitä kohtaan. Maahanmuuttajakoulutuksen työntekijät ovat asemassa, jossa he tuovat turvallisuuden tunnetta ihmisille jotka voivat olla yksin maassa, jossa he eivät ymmärrä valtaväestön puhumaa kieltä ja näin ollen asiointi yksin arkisissakin tilanteissa voi olla mahdotonta. Maahanmuuttajakoulun oppilaat käyttävät joskus opettajista nimitystä ”äiti”. Maahanmuuttajakoulutuksen työntekijät ovat tärkeässä asemassa osana maahanmuuttajien kotoutumisprosessia niin käytännön taitojen opettelussa kuin henkisesti tasollakin.

Erään vastaajan viesti Kemin lyseon lukion maahanmuuttajakoulutuksen opettajille;

”En selvinnyt elämäni ilman sitä suomessa. Opiskelen lähihoitajaksi ja valmistaudun 10.10.2012. Aion osallistua TAMK (ammattikorkeakoulu) pääsykokeeseen. TAKK:issa olen erikoistunut sairaanhoito- ja huolenpitoon. Olen hankinut suomen kansalaisuusta ja odotan vastausta. Työharjoittelupaikkojssa ohjaajat ovat olleet tyytyväinen mun suomen kielen taidosta, eristyisesti puhumisesta. Minulla on paljon mahdollisuuksia tulevaisuudessa Suomessa. Suositelen kaikki maahanmuuttajille opiskelemaan suomenkieltä kemin lyseon lukion maahanmuuttajakoulussa. Kiitos paljon heille (opettajat) Olette sydämessäni ☺” (Opinnäytetyötä varten tehdystä tutkimuksesta.)

LÄHTEET

- Aaltola, Juhani & Valli, Raine 2010. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. PS - kustannus, Jyväskylä.
- Erityisopettaja.fi. Erityisopettajan tietoportaaali verkossa. Luotu 23.11.2010. Hakupäivä 19.10.2012. <<http://erityisopettaja.fi/maahanmuuttajakoulutuksen-huippuyksikkokemissa-%E2%80%93-laadukasta-maahanmuuttajakoulutusta-jo-yli-20-vuotta>>
- Finlex, lainsäädäntö. 28.7.1951. Pakolaisen asemaa koskeva yleissopimus. Hakupäivä 25.9.2013. <http://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1968/19680077/19680077_2>
- Heimonen, Tuija & Passlin, Ilkka 2009. Pakolaistyö. Kemi, sosiaali- ja terveystyö, pakolaistyö. Luotu 31.12.2009. Hakupäivä 19.10.2012. <http://www.kemi.fi/sosiaali_terveyspalvelut/pakolaistyö.htm>
- Hilasvuori, Touko & Mikkola 1994, Armi. Monikulttuurinen koulu ja opetus. Helsinki.
- Hirsijärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2009. Tutki ja kirjoita. Hämeenlinna
- Huusko-Tuohino, Oili & Juntunen, Anne & Niskanen, Jaana 2013. Osallisena Suomessa, Delaktig i Finland. Meri-Lapin kotokoulutuskokeilu. Toiminnalla kotoutumaan loppuraportti. Luotu 15.8.2013.
- Janhonen-Abruquah, Hille 2010. Gone with the wind? Immigrant Women and Transnational Everyday Life in Finland. Home Economics and Craft Studies Research Reports 24. University of Helsinki. Luotu 26.3.2010. Hakupäivä 22.10.2013. <<http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/59450/gonewith.pdf?sequence=2>>
- Jasinskaja-Lahti, Inga & Perhoniemi, Riku 2006. Maahanmuuttajien kotoutuminen pääkaupunkiseudulla. Helsinki.
- Kananen, Jorma 2010. Opinnäytetyön kirjoittamisen opas. Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Jyväskylä.
- Koskela, Taina & Mäkinen, Johanna 2010. Maahanmuuttajakoulutuksen huippuyksikkö Kemissä – laadukasta maahanmuuttajakoulutusta jo yli 20 vuotta.
- Kemin lyseon lukion maahanmuuttajakoulutus 2011. Hakupäivä 24.10.2012. <<http://www.kemi.fi/mamu/koto/koulutukset/koulutukset.htm>>
- Kyllönen, Teija & Pöyhönen, Sari & Tarnanen, Mirja & Rynkänen, Tatjana & Vehviläinen, Eeva-Maija 2009. Kielikoulutus maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksessa, Tavoitteet, toteutus ja hallinnollinen yhteistyö. Jyväskylän yliopisto, sovelutuvan kielitutkimuksen keskus, Jyväskylä. <<http://www.solki.jyu.fi/julkaisee/maahanmuuttajienkielikoulutus.pdf>>
- Koppinen, Marja-Leena & Pollari, Jorma Maahanmuuttajan kohtaaminen ja opettaminen. 2011. PS-kustannus.
- Lääkkölä, Aino 2008. ”Ilman työtä en tunne itseäni ihmiseksi” Maahanmuuttajien työllistymisintegraation esteet Kemi-Tornion alueella. Web Reports 45, Siirtolaisinstituutti. Turun yliopiston maantieteen laitos. <<http://www.migrationinstitute.fi/pdf/webreports45.pdf>>
- Opetushallitus 2012. Aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteet. Julkaistu 1.2.2012. Hakupäivä 12.2.2012. <http://www.oph.fi/download/139342_aikuisten_maahanmuuttajien_kotoutumiskoulutuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2012.pdf>
- Suomen pakolaisapu. Pakolaistilanne vuonna 2012. Hakupäivä 25.9.2013. <<http://www.pakolaisapu.fi/fi/tietoa/tietoa-pakolaisuudesta/pakolaisuus-suomessa.html>>

- Sisäasianministeriö, maahanmuutto-osasto 2012. Maahanmuuttajien työllistymisen esteet – kohti ennakoivaa verkostotyötä. Luotu 24.1.2011. Hakupäivä 17.11.2012.
<<http://www.intermin.fi/julkaisu/132011?docID=24895>>
- Tarkoma, Jari 2012. Tilastokeskus. Muuttovoittoa ulkomailta ennätysmäärä 2011. Julkaistu 26.1.2012. Hakupäivä 12.4.2012.
<http://www.stat.fi/til/vamuu/2011/12/vamuu_2011_12_2012-01-26_tie_001_fi.html>
- Tilastokeskus 2012. Väestö. Päivitetty 8.5.2012. Hakupäivä 17.11.2012.
<http://www.stat.fi/tup/suoluk/suoluk_vaesto.html#ulkomaidenkansalaiset>
- Valtion kotouttamisohjelma. Hallituksen painopisteet vuosille 2012-2015. Hakupäivä 15.12.2012.
<http://www.tem.fi/files/33350/Valtion_kotouttamisohjelma_vuosille_2012-2015_1.6.2012_2.pdf>

KUVIOLUETTELO

Kuvio 1. Vastaajien asuinpaikat

Kuvio 2. Vastaajien Suomeen muuton syyn jakautuminen

Kuvio 3. Vastaajien oma arvio heidän lukutaidostaan

Kuvio 4. Vastaajien oma arvio heidän kirjoitustaidostaan

Kuvio 5. Syy miksi vastaajat olivat tulleet Suomeen

Kuvio 6. Vastaajien sijoittuminen työelämässä

Kuvio 7. Eri kursseilta sijoittuminen

Taulukko 1. Vastaajien Suomeen muuttovuosi ja vuosi jolloin aloitti opinnot Keminyseon lukion maahanmuuttajakoulussa

LIITTEET

Kyselylomake Kemin lyseon lukion maahanmuuttajakoululle
Saatekirje kyselyn uusintakierrokselle

Liite 1

Liite 2

Kemin Lyseon Lukio
maahanmuuttajakoulutus

Vastaa kyselyyn merkitsemällä rasti **X** oikeaan kohtaan.

1. Mikä on nimesi?	
2. Missä kaupungissa asut?	
3. Mistä maasta olet kotoisin?	
4. Miksi tulit Suomeen?	☐ Olen kiintiöpakolainen ☐ Tulin töihin Suomeen ☐ Perhe asuu Suomessa ☐ Olen turvapaikan hakija ☐ Tulin opiskelemaan Suomeen ☐ Tulin vaimon taikka miehen takia ☐ Muu syy, mikä se on?
5. Sukupuoli?	☐ Mies ☐ Nainen
6. Osaatko lukea suomen kielellä?	☐ Kyllä ☐ Vähän ☐ En
7. Osaatko kirjoittaa suomen kielellä?	☐ Kyllä ☐ Vähän ☐ En
8. Milloin tulit Suomeen? Mikä vuosi ja mikä kuukausi?	
9. Milloin aloitit maahanmuuttajakoulutuksen? Mikä vuosi ja mikä kuukausi?	

10. Kuinka kauan kävit maahanmuuttaja-koulua?	
11. Mitä kursseja olet käynyt?	<p>☐ ABC 1</p> <p>☐ ABC 2</p> <p>☐ A.1.3</p> <p>☐ A.2.1</p> <p>☐ A.2.2</p> <p>☐ Työelämäjakso</p> <p>☐ B.1.1</p> <p>☐ B.1.2</p>
12. Jos et käynyt kaikkia kursseja, niin kerro miksi lopetit koulun?	<p>☐ Menin työhön</p> <p>☐ Menin kouluun</p> <p>☐ Sain lapsen</p> <p>☐ Sairastuin</p> <p>☐ Muu syy? Mikä on syy?</p>
13. Mitä teet nyt?	<p>☐ Olen työssä. Missä olet työssä?</p> <p>☐ Opiskelen. Missä opiskelet?</p> <p>☐ Olen työtön</p> <p>☐ Hoidan lapsia kotona?</p> <p>☐ Olen eläkkeellä</p> <p>☐ Teen jotain muuta. Mitä teet?</p>
14. Asutko yksin?	<p>☐ Kyllä</p> <p>☐ En</p>

15. Onko sinulla perhe Suomessa?	☐ Kyllä ☐ Ei
16. Haluatko jäädä asumaan Suomeen?	☐ Kyllä ☐ En
17. Auttoiko maahanmuuttajakoulu sinua elämään Suomessa?	☐ Kyllä ☐ Ei
18. Jos auttoi, niin kerro millä tavalla?	

Kemin lyseon lukio
maahanmuuttajakoulu

Olen Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun sosiaali-alan opiskelija. Teen opiskelujeni lopputyönä tutkimuksen Kemin lyseon lukion maahanmuuttajakoululle. Kemin lyseon lukion maahanmuuttaja-koulun opettajat haluaisivat tietää mitä heidän entisille opiskelijoilleen kuuluu.

Vastaathan kyselylomakkeeseen ja postitat sen takaisin Kemin lyseon lukion maahanmuuttaja-koululle mukana tulevassa kirjekuoressa.

Vastauksesi käsitellään luottamuksellisesti ja sinun vastauksesi ja nimesi jäävät vain maahanmuuttajakoulun käsiteltäviksi. Opinnäytetyössä noudatetaan voimassa olevaa tietosuojalakia ja tutkimuseettisiä toimintaperiaatteita. Tämä tarkoittaa sitä, että tämän kyselyn tuloksia ja siinä käytettäviä henkilötietoja käytetään vain maahanmuuttajakoulussa. Kyselyn tulokset käsitellään ja tallennetaan Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun Webropol-ohjelmaan. Sinun henkilötietosi eivät tule näkymään julkisesti missään, vain minä ja maahanmuuttajakoulun opettajat näemme nimesi. Opinnäytetyöni ohjaajat Kemi-Tornion ammattikorkeakoulusta ovat lehtori Raimo Vähänikkilä ja lehtori Leena Seppälä.

Vastaathan kyselylomakkeeseen ja postitat sen mukana tulevassa kirjekuoressa. Postimaksu on maksettu valmiiksi, eli sinun ei tarvitse maksaa mitään. Jos tarvitset apua kyselyn täyttämiseksi, voit lähettää sähköpostia minulle osoitteeseen Kaisu-Reeta.Moilanen@edu.token.fi. Lähetä vastaus viimeistään 22.8.2012 mennessä. Vastauksestasi on todella iso apu minulle.

Ystävällisin terveisin

Kaisu-Reeta Moilanen

Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu

opiskelija

Olen Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun sosiaalialan opiskelija. Lähetin sinulle aikaisemmin kyselyn, johon en ole saanut vastausta. Pyydän nyt uudelleen vastaamaan oheiseen kyselyyn.

Teen opiskelujeni lopputyönä tutkimuksen Kemin lyseon lukion maahanmuuttajakoululle. Kemin lyseon lukion maahanmuuttajakoulun opettajat haluaisivat tietää mitä heidän entisille opiskelijoilleen kuuluu. Vastaathan kyselylomakkeeseen ja postitat sen takaisin Kemin lyseon lukion maahanmuuttajakoululle mukana tulevassa kirjekuussa.

Vastauksesi käsitellään luottamuksellisesti ja sinun vastauksesi ja nimesi jäävät vain maahanmuuttajakoulun käsiteltäviksi. Opinnäytetyössä noudatetaan voimassa olevaa tietosuojalakia ja tutkimuseettisiä toimintaperiaatteita. Tämä tarkoittaa sitä, että tämän kyselyn tuloksia ja siinä käytettäviä henkilötietoja käytetään vain maahanmuuttajakoulussa. Kyselyn tulokset käsitellään ja tallennetaan Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun Webropol-ohjelmaan. Sinun henkilötietosi eivät tule näkymään julkisesti missään, vain minä ja maahanmuuttajakoulun opettajat näemme nimesi. Opinnäytetyöni ohjaajat Kemi-Tornion ammattikorkeakoulusta ovat lehtori Raimo Vähänikkilä ja lehtori Leena Seppälä.

Postimaksu on maksettu valmiiksi, eli sinun ei tarvitse maksaa mitään. Jos tarvitset apua kyselyn täyttämässä, voit lähettää sähköpostia minulle osoitteeseen Kaisu-Reeta.Moilanen@edu.tokem.fi. Lähetä vastaus viimeistään 15.9.2012 mennessä. Vastauksestasi on todella iso apu minulle.

Ystävällisin terveisin

Kaisu-Reeta Moilanen

Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu

opiskelija